

Behandling av personuppgifter hos Statens tjänstepensionsverk

Dnr: MD 2026/224

The logo consists of the letters 'SPV' in a bold, dark blue, serif font, centered within a white circle. The background of the entire page is a dark blue gradient, with a large, light blue abstract shape at the bottom. The white circle is positioned in the lower center of the page, overlapping the dark blue background and the light blue shape.

SPV

Statens tjänstepensionsverk

Innehåll

1 Sammanfattning	4
2 Författningsförslag	6
3 Inledning	7
3.1 Regeringsuppdraget	7
3.2 Genomförande av uppdraget.....	7
3.3 Rapportens disposition.....	8
4 Rättslig reglering till skydd för den personliga integriteten	9
4.1 Grundläggande fri- och rättigheter.....	9
4.2 EU:s dataskyddsförordning och dataskyddslagen	10
4.2.1 Tillämpningsområde m.m.....	10
4.2.2 De grundläggande principerna.....	10
4.2.3 Rättslig grund	11
4.2.4 Behandling av särskilda kategorier av personuppgifter	13
4.2.5 De registrerades rättigheter	15
4.2.6 Möjlighet att föreskriva kompletterande bestämmelser.....	15
4.3 Offentlighet och sekretess.....	16
4.3.1 Rätten att ta del av allmänna handlingar.....	16
4.3.2 Sekretess kan gälla för uppgifter i allmän handling	17
4.3.3 Handlingsoffentlighet och förhållandet till dataskyddsförordningen	18
4.3.4 Utlämnanden som inte sker med stöd av offentlighetsprincipen	19
4.3.5 Sekretess hos SPV	20
4.4 Förvaltningslagen.....	21
5 SPV:s verksamhet och behandling av personuppgifter.....	23
5.1 Allmänt om SPV:s uppdrag	23
5.2 Statlig pensionsverksamhet.....	25
5.2.1 Förande av tjänstematrikel och annan liknande insamling av anställningsuppgifter	25
5.2.2 Besluta om och betala ut förmåner och annan ersättning	27
5.2.3 Återkrav	36
5.2.4 Debitering av myndigheter och redovisning av statliga pensionsåtaganden	37
5.2.5 Statistik och analyser	38
5.2.6 Service, information och annat uppgiftslämnande.....	39
5.3 Pensionsverksamhet på uppdrag.....	42

5.3.1 Administration av premiebestämd pension inklusive individuell ålderspension (Valcentral).....	42
5.3.2 Ersättning till riksdagens ledamöter	44
5.3.3 Administration för Kåpan Tjänstepension	45
5.3.4 Andra administrationsuppdrag	45
5.4 Viss annan verksamhet	46
5.5 Intern administrativ och stödjande verksamhet	46
6 Rättsliga grunder och stöd för behandling av känsliga personuppgifter i SPV:s verksamhet.....	47
6.1 De flesta behandlingar har rättslig grund som en uppgift av allmänt intresse eller rättslig förpliktelse	47
6.2 Stöd för behandling av känsliga personuppgifter finns i första hand i artikel 9.2 b.....	48
6.3 Det rättsliga stödet är i huvudsak tydligt, precist och förutsägbart.....	49
6.4 Det rättsliga stödet för myndighetens service- och informationsverksamhet är delvis oklart	50
7 Behov av en särskild reglering av SPV:s behandling av personuppgifter	52
7.1 Måste SPV:s verksamhet regleras i lag?.....	52
7.1.1 Utgör behandlingen en kartläggning eller övervakning av enskildas personliga förhållanden?.....	53
7.1.2 Utgör behandlingen ett betydande intrång i den personliga integriteten?	54
7.1.3 Sammanfattning och slutsats	58
7.2 Bör behandlingen regleras i en särskild registerförfattning?	59
7.3 Behövs andra kompletterande bestämmelser?	61
7.3.1 Det behövs ett tydligare rättsligt stöd för myndighetens informationsverksamhet och samverkan med minPension	61
7.3.2 Sekretesskyddet i delar av SPV:s verksamhet bör ses över och förtydligas	63
8 Tidpunkt för ikraftträdande.....	65
9 Författningskommentar	66
10 Konsekvenser.....	67

1 Sammanfattning

Denna rapport utgör Statens tjänstepensionsverks (SPV:s) svar på uppdraget ”Behandling av personuppgifter” i 2025 års regleringsbrev. Av uppdraget framgår att SPV ska redovisa hur myndigheten behandlar personuppgifter i sin verksamhet och utreda om befintlig reglering ger ett tillräckligt skydd för de personuppgifter som behandlas samt lämna nödvändiga författningsförslag.

SPV:s uppdrag är centrerat kring administration av statliga tjänstepensionsförmåner och andra ersättningar. Det rör en omfattande och delvis komplex verksamhet som regleras i ett flertal olika regelverk i form av författning, kollektivavtal, myndighetsöverenskommelser, uppdragsavtal och regleringsbrev. Eftersom en stor del av kärnverksamheten avser administration och utbetalning av förmåner behöver personuppgifter av naturliga skäl behandlas i stor utsträckning. SPV behöver i sin verksamhet bland annat behandla personuppgifter för att föra tjänstematrikel, betala ut tjänstepensionsförmåner och andra ersättningar, debitera myndigheter korrekta premier, redovisa statens åtaganden för de statliga avtalsförsäkringarna samt redovisa statistik och prognoser över statens kostnader för den statliga tjänstepensionen. SPV behandlar sammantaget personuppgifter om ca 1,1 miljoner registrerade individer. Under 2025 fattades ca 40 000 beslut om pensionsförmåner och andra ersättningar och 4,5 miljoner utbetalningar genomfördes.

SPV har idag ingen särskild registerlagstiftning utan tillämpar de allmänna bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning och lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning för sin behandling av personuppgifter. SPV bedömer att rättslig grund finns för det stora flertalet behandlingar inom verksamheten och att det också finns stöd för att behandla känsliga personuppgifter. Det bedöms dock finnas ett otillräckligt rättsligt stöd såvitt avser myndighetens verksamhet att informera om den statliga tjänstepensionen och statens tjänstegrupplivförsäkring samt samverka med Min Pension i Sverige AB för att ge den enskilde en samlad bild av hela pensionen. Det bedöms finnas behov av att tydliggöra SPV:s uppdrag i detta avseende för att tydliggöra den rättsliga grunden och göra behandlingen tydlig och förutsägbar i förhållande till enskilda registrerade. Behovet av sådant tydliggörande har påtalats tidigare av SPV vid ett flertal tillfällen.

SPV har övervägt om myndighetens behandling av personuppgifter i kärnverksamheten utgör ett sådant betydande intrång i den personliga integriteten som avses i 2 kap. 6 § regeringsformen. Är så fallet skulle verksamheten behöva regleras i lag. Det skulle då också finnas mycket starka skäl för en särskild registerförfattning. SPV:s bedömning är att den behandling som är nödvändig inom pensionsadministrationen torde utgöra en kartläggning av enskildas personliga förhållanden. Behandlingen innebär vidare ett intrång i den personliga integriteten som inte är försumbart. Den sammantagna bedömningen är dock att det inte är fråga om ett betydande intrång i den enskildes personliga sfär på det sätt som avses i grundlagsbestämmelsen.

SPV har också övervägt om det finns andra skäl för att reglera myndighetens behandling av personuppgifter i en särskild registerförfattning. Det främsta skälet för en sådan författning skulle vara att det möjliggör vissa anpassade skyddsåtgärder specifikt för SPV:s behandling av personuppgifter, samt närmare kunna avgränsa och klargöra för vilka ändamål SPV får behandla personuppgifter i verksamheten. Mot detta ska ställas att en korrekt tillämpning av den allmänna dataskyddsregleringen i sig innebär ett starkt skydd för personuppgifter. SPV:s ändamål med behandlingen är vidare nära knutna till en förhållandevis omfattande verksamhetsreglering i förordningar och kollektivavtal, som i många fall klargör vilka uppgifter som behöver behandlas och vilka behandlingar som kan komma ifråga. Behandlingar som motsvarar SPV:s behandlingar i art och omfattning sker vidare inom den privata sektorn hos andra pensionsadministratörer som endast tillämpar dataskyddsförordningen. SPV anser sammantaget inte att skälen för en registerförfattning är så starka att det framstår som nödvändigt att lämna något sådant författningsförslag.

Som ovannämnt bedöms det dock nödvändigt att tydliggöra SPV:s informationsuppdrag för att ge en tydlig, precis och förutsägbar rättslig grund för bland annat sådan samverkan som sker med Min Pension i Sverige AB för att ge den enskilde en samlad bild av hela pensionen. Ett sådant författningsförslag lämnas därmed. SPV anser också att det finns anledning att se över och förtydliga delar av sekretesskyddet i myndighetens verksamhet såvitt avser uppgifter om enskilds personliga förhållanden i grupplivärenden. Det är dock lämpligt att den frågan utreds och bereds vidare i annan form, varför något författningsförslag inte lämnas i denna del.

2 Författningsförslag

Förordning (2007:832) med instruktion för Statens tjänstepensionsverk

Regeringen föreskriver i fråga om förordning (2007:832) med instruktion för Statens tjänstepensionsverk att det ska införas en ny paragraf, 2 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 b §

Myndigheten ska ge information om den statliga tjänstepensionen och statens tjänstegrupplivförsäkring samt se till att denna ges utifrån den enskildes behov. Myndigheten får samverka med Min Pension i Sverige AB för att ge den enskilde en samlad bild av hela pensionen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

3 Inledning

3.1 Regeringsuppdraget

SPV hade i regleringsbrevet för 2025 ett uppdrag som rör behandling av personuppgifter. Enligt uppdraget ska myndigheten redovisa hur den behandlar personuppgifter i sin verksamhet. Myndigheten ska vidare utreda om den befintliga regleringen ger ett tillräckligt skydd för de personuppgifter som myndigheten behandlar och lämna nödvändiga författningsförslag. Löpande avstämningar ska ske med Regeringskansliet (Finansdepartementet) under arbetets gång. Uppdraget ska senast den 31 maj 2026 redovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

3.2 Genomförande av uppdraget

SPV har en omfattande verksamhet som till stor del innefattar behandling av personuppgifter. En utgångspunkt i redovisningen av uppdraget har varit att fokusera på den behandling av personuppgifter som sker vid utförande av det som kan betecknas som SPV:s huvudsakliga uppgift, dvs. statlig pensionsadministration och pensionsadministration på uppdrag. Ambitionen har också varit att beskriva verksamhetsregleringen, behandlingen och de personuppgifter som behandlas förhållandevis ingående. Beskrivningen bör dock inte ses som en helt uttömmande redovisning över behandlingsaktiviteter hos SPV. Angreppssättet har till viss del varit riskbaserat där fokus har lagts på sådan behandling som till sin art och omfattning medför de största riskerna för de registrerades friheter och rättigheter. Stödverksamhet som innefattar behandling av personuppgifter och som är gemensam för många myndigheter, exempelvis personaladministration och annan intern stödjande verksamhet, beskrivs däremot inte.

Genomförandet av regeringsuppdraget har involverat deltagare från olika delar av SPV:s organisation för en kartläggning av myndighetens personuppgiftsbehandlingar. I arbetet har bland annat deltagit jurister, pensionsspecialister, handläggare och andra medarbetare inom SPV. SPV har också anlitat en extern konsult inom dataskyddsrätt för att bistå i kartläggningen samt med en analys av myndighetens behandling av personuppgifter och behov av ytterligare författningsreglering. Konsultens arbete har utgjort ett delunderlag för den beskrivning och de bedömningar som görs i denna rapport.

Under arbetet har löpande avstämningar skett med Finansdepartementet.

3.3 Rapportens disposition

Rapporten består av 10 kapitel.

Kapitel 1 – 3 omfattar en sammanfattning, författningsförslag och inledning till rapporten.

Kapitel 4 omfattar en redovisning av den rättsliga reglering som gäller för behandling av personuppgifter generellt samt viss annan lagstiftning till skydd för den personliga integriteten.

Kapitel 5 omfattar en redovisning av huvuddragen i SPV:s verksamhet, de ärenden som myndigheten handlägger, befintlig reglering, vilka personuppgifter som behandlas och översiktligt hur behandlingen går till vid utförande av denna verksamhet.

Kapitel 6 omfattar en bedömning av de rättsliga grunder och undantag för behandling av känsliga personuppgifter som är tillämpliga för SPV:s verksamhet.

Kapitel 7 omfattar en analys om den befintliga regleringen ger ett tillräckligt skydd för den behandling av personuppgifter som SPV utför.

Kapitel 8 – 9 innehåller förslag för ikraftträdande av och författningskommentar till de förslag som lämnas.

Rapporten avslutas med en konsekvensanalys, kapitel 10.

4 Rättslig reglering till skydd för den personliga integriteten

Hur personuppgifter får behandlas följer av flera regelverk. Ramarna sätts bland annat av regleringen kring enskildas grundläggande friheter och rättigheter såsom rätten till skydd för privat- och familjeliv, och EU:s allmänna dataskyddsförordning. All behandling, och all lagstiftning som rör behandling av personuppgifter, måste vara förenliga med dessa regelverk. För skyddet av personuppgifter är också förekomsten av regler om sekretess av betydelse.

I detta kapitel redogörs översiktligt för relevanta regler som rör behandling av personuppgifter och sekretess, samt de rättsliga utgångspunkterna för en eventuell reglering av SPV:s behandling av personuppgifter.

4.1 Grundläggande fri- och rättigheter

Enligt regeringsformens (RF) inledande bestämmelser ska den offentliga makten i Sverige utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Det allmänna ska värna den enskildes privat- och familjeliv.¹ Av 2 kap. 6 § RF följer att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden.

Även Europakonventionen² innehåller bestämmelser om skyddet av privat- och familjelivet. Var och en har enligt artikel 8.1 rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Sedan 1995 gäller konventionen som svensk lag.³ Enligt 2 kap. 19 § RF får lag eller annan föreskrift inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen.

Skyddet för privat- och familjelivet kommer även till uttryck i artikel 7 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna (rättighetsstadgan). Skyddet av personuppgifter anges särskilt i rättighetsstadgans artikel 8. Av artikeln följer att var och en har rätt till skydd av de personuppgifter som rör honom eller henne. Dessa uppgifter ska behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av den berörda personens samtycke eller någon annan legitim och lagenlig grund.

De aktuella rättigheterna i RF, Europakonventionen och rättighetsstadgan är inte absoluta. Vad beträffar RF framgår att begränsningar i skyddet för den personliga integriteten i 2 kap. 6 § får ske genom lag, dock endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle.

¹ 1 kap. 2 § RF.

² Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

³ Se lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Begränsningen får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Begränsningen får inte heller göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning.⁴ Även Europakonventionen och rättighetsstadgan medger inskränkningar i rättigheterna genom lag under liknande förutsättningar.⁵

4.2 EU:s dataskyddsförordning och dataskyddslagen

4.2.1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i EU:s dataskyddsförordning. Förordningen är direkt tillämplig inom EU:s medlemsstater och syftar bland annat till att säkra en enhetlig och hög skyddsnivå för fysiska personer som är likvärdig i alla medlemsstater. Förordningen tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis företas på automatisk väg samt på annan behandling än automatisk av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register. Den tillämpas däremot inte på behandling av personuppgifter som utgör ett led i en verksamhet som inte omfattas av unionsrätten.⁶ I Sverige har förordningens tillämpningsområde dock utvidgats till att även omfatta behandling av personuppgifter i verksamhet som inte omfattas av unionsrätten genom lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (hädanefter dataskyddslagen).⁷

Dataskyddsförordningen innehåller bland annat bestämmelser om grundläggande principer för behandlingen, rättslig grund, behandling av särskilda kategorier av personuppgifter och personuppgifter om lagöverträdelse, registrerade rättigheter, säkerhet för behandlingen, konsekvensbedömningar avseende dataskydd, hantering av personuppgiftsincidenter och överföring av personuppgifter till tredjeland m.m.

4.2.2 De grundläggande principerna

Dataskyddsförordningen anger vissa grundläggande principer som gäller för all behandling av personuppgifter. Principerna kan sägas utgöra kärnan i dataskyddsförordningen och kommer till uttryck i artikel 5.1. Principerna innebär att personuppgifter

⁴ 2 kap. 20 och 21 §§ regeringsformen.

⁵ Se artikel 8.2 Europakonventionen och artikel 52 rättighetsstadgan.

⁶ Artikel 2 dataskyddsförordningen.

⁷ 1 kap. 2 och 3 §§ dataskyddslagen.

- a) ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade (laglighet, korrekthet och öppenhet)
- b) ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål (ändamålsbegränsning).
- c) ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (uppgiftsminimering).
- d) ska vara korrekta och om nödvändigt uppdaterade (korrekthet).
- e) inte får förvaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas (lagringsminimering).
- f) ska behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna (integritet och konfidentialitet).

Enligt artikel 5.2 ska den personuppgiftsansvarige vidare ansvara för och kunna visa att de principer som anges i artikel 5.1 efterlevs (ansvarsskyldighet).

En precisering av ansvaret enligt principerna finns i artikel 24, 25 och 32 som övergripande handlar om skyldigheten för den personuppgiftsansvarige att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder till skydd för de personuppgifter som behandlas. Det kan exempelvis handla om att behandlingssystem utformas med inbyggt dataskydd och dataskydd som standard för ett effektivt genomförande av de principer som framgår av artikel 5, såsom uppgiftsminimering. Åtgärderna kan enligt artikel 32 vidare inbegripa pseudonymisering och kryptering, förmågan att fortlöpande säkerställa konfidentialitet, integritet, tillgänglighet och motståndskraft hos behandlingssystemen och tjänsterna, förmågan att återställa tillgängligheten och tillgången till personuppgifter i rimlig tid vid en fysisk eller teknisk incident, ett förfarande för att regelbundet testa, undersöka och utvärdera effektiviteten hos de tekniska och organisatoriska åtgärder som ska säkerställa behandlingens säkerhet.

4.2.3 Rättslig grund

De grundläggande principerna i artikel 5 anger vad som ska gälla när personuppgifter behandlas. För att en behandling av personuppgifter ska vara laglig krävs därutöver att den uppfyller vissa krav. Behandlingen ska ha det som brukar benämnas som laglig eller rättslig grund. De rättsliga grunderna räknas uttömmande upp i artikel 6.1 a – f dataskyddsförordningen. En behandling har rättslig grund om den exempelvis sker med den registrerades samtycke (artikel 6.1 a), om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åligger den personuppgiftsansvarige (artikel 6.1 c) eller för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (artikel 6.1 e).

De rättsliga grunder som främst är av intresse för myndigheter är artikel 6.1 c *rättslig förpliktelse* och 6.1 e *allmänt intresse eller myndighetsutövning*. Dataskyddsförordningen kräver att dessa grunder ska fastställas i enlighet med unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt för att kunna läggas till grund för en behandling.⁸ Enligt förarbetena till dataskyddslagen krävs inte en reglering av den personuppgiftsbehandling som ska ske med stöd av de rättsliga grunderna i artikel 6.1 c och e, utan det som måste ha stöd i unionsrätt eller nationell rätt är i stället den rättsliga förpliktelsen respektive uppgiften av allmänt intresse eller rätten att utöva myndighet.⁹ I dataskyddslagen har det tagits in bestämmelser som förtydligar detta. Personuppgifter får enligt 2 kap. 1 § dataskyddslagen behandlas med stöd av artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning, om behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige ska kunna fullgöra en rättslig förpliktelse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning. Personuppgifter får vidare enligt 2 kap. 2 § dataskyddslagen behandlas med stöd av artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning, om behandlingen är nödvändig

1. för att utföra en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning, eller
2. som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning enligt lag eller annan författning.

Det bör framhållas att den rättsliga grunden *rättslig förpliktelse* i artikel 6.1 c dataskyddsförordningen endast är tillämplig när det tydligt framgår vilken behandling som måste utföras, dvs. förpliktelsen får inte vara för vag och ge den personuppgiftsansvarige en alltför stor valfrihet i fråga om hur den ska uppfyllas.¹⁰ Exempel på rättsliga förpliktelser i nationell rätt kan enligt förarbetena till dataskyddslagen vara att en myndighet i sin myndighetsinstruktion ges i uppdrag att föra ett visst register. Det framhålls dock samtidigt att myndighetens uppdrag i första hand torde utgöra en rättslig grund för behandling av personuppgifter med stöd av artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen, dvs. på grundval av att uppdraget avser en uppgift av allmänt intresse.¹¹ Vidare framgår av förarbetena att alla uppgifter som riksdag eller regering gett i uppdrag åt statliga myndigheter att utföra är av allmänt intresse, inklusive sådan uppdragsverksamhet myndigheterna getts befogenhet att utföra. Ändamålet med behandlingen måste dock vara nödvändigt för att utföra uppgiften av allmänt intresse. Dvs. den behandling av personuppgifter som en myndighet vidtar för att utföra uppgiften av allmänt intresse måste vara ändamålsenlig, effektiv och proportionerlig och får inte medföra ett onödigt intrång i enskildas privatliv.¹²

⁸ Artikel 6.3 dataskyddsförordningen.

⁹ Prop. 2017/18:105, *Ny dataskyddslag*, s. 49.

¹⁰ Jfr Artikel 29-gruppens yttrande 6/2014 om begreppet den registeransvariges berättigade intressen enligt artikel 7 i direktiv 95/46/EG, WP 217, s. 21.

¹¹ Prop. 2017/18:105 s. 53 f.

¹² Prop. 2017/18:105 s. 60.

Av skäl 41 dataskyddsförordningen framgår vidare att den rättsliga grunden bör vara tydlig och precis och dess tillämpning förutsägbar för dem som omfattas av den, i enlighet med rättspraxis vid EU-domstolen och Europadomstolen. Vilken grad av tydlighet och precision som krävs i fråga om den rättsliga grunden för att en viss behandling av personuppgifter ska anses vara nödvändig behöver bedömas från fall till fall utifrån behandlingens karaktär. En behandling av personuppgifter som inte utgör någon egentlig kränkning av den personliga integriteten kan ske med stöd av en rättslig grund som är allmänt hållen medan ett mer kännbart intrång kräver att den rättsliga grunden är mer preciserad och därmed gör intrånget förutsebart.¹³

4.2.4 Behandling av särskilda kategorier av personuppgifter

Utöver de grundläggande principerna för personuppgiftsbehandling, och kravet på rättslig grund, gäller ytterligare krav för behandling av särskilda kategorier av personuppgifter enligt artikel 9.1 dataskyddsförordningen. Särskilda kategorier av personuppgifter är sådana uppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och behandling av genetiska uppgifter, biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning. Enligt EU-domstolens praxis räknas även uppgifter som indirekt, med hjälp av slutledning, kan hänföras till någon av dessa uppgifter som särskilda kategorier av personuppgifter.¹⁴

Utgångspunkten är att behandling av särskilda kategorier av personuppgifter är förbjuden.¹⁵ Vissa undantag anges dock i artikel 9.2 dataskyddsförordningen, bland annat för sådan behandling som är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige eller den registrerade ska kunna fullgöra sina skyldigheter och utöva sina särskilda rättigheter inom arbetsrätten och på områdena social trygghet och socialt skydd, i den omfattning detta är tillåtet enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt eller ett kollektivavtal som antagits med stöd av medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder som säkerställer den registrerades grundläggande rättigheter och intressen fastställs (artikel 9.2 b). Undantag gäller också för sådan behandling som är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträlvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen (artikel 9.2 g).

¹³ Prop. 2017/18:105 s. 51.

¹⁴ Se EU-domstolens domar C-184/20, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-252/21, Meta Platforms m.fl. och C-21/23, Lindenapothke.

¹⁵ Artikel 9.1 dataskyddsförordningen.

Särskilda kategorier av personuppgifter benämns i dataskyddslagen som känsliga personuppgifter.¹⁶ I dataskyddslagen har införts generella grunder för att behandla känsliga personuppgifter med stöd av nyssnämnda och andra undantag i dataskyddsförordningen. I dessa bestämmelser har också vissa skyddsåtgärder vid behandlingen fastställts.

Enligt 3 kap. 2 § första stycket dataskyddslagen får känsliga personuppgifter behandlas med stöd av artikel 9.2 b i EU:s dataskyddsförordning, om behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige eller den registrerade ska kunna fullgöra sina skyldigheter och utöva sina särskilda rättigheter inom arbetsrätten och inom områdena social trygghet och socialt skydd. Som skyddsåtgärd har enligt andra stycket samma bestämmelse föreskrivits att personuppgifter som behandlas med stöd av första stycket får lämnas ut till tredje part¹⁷ endast om det inom arbetsrätten eller inom områdena social trygghet och socialt skydd finns en skyldighet för den personuppgiftsansvarige att göra det eller om den registrerade uttryckligen har samtyckt till utlämnandet. Av förarbetena framgår att bestämmelsen kan vara tillämplig bland annat för de som tillhandahåller eller administrerar gruppförsäkringar, särskilt med anknytning till arbetslivet eller som följer av kollektivavtal. Behandling med stöd av undantaget i 9.2 b dataskyddsförordningen kan också vara aktuell i andra fall, till exempel om behandlingen är tillåten enligt ett kollektivavtal eller enligt annan författning än dataskyddslagen, under förutsättning att lämpliga skyddsåtgärder fastställts.¹⁸

Känsliga personuppgifter får därutöver, enligt 3 kap. 3 § första stycket dataskyddslagen, behandlas av en myndighet med stöd av artikel 9.2 g i EU:s dataskyddsförordning 1. om uppgifterna har lämnats till myndigheten och behandlingen krävs enligt lag, 2. om behandlingen är nödvändig för handläggningen av ett ärende, eller 3. i annat fall, om behandlingen är nödvändig med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse och inte innebär ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet.

Exempel på behandling med stöd av bestämmelsens första punkt är sådan behandling av känsliga personuppgifter som krävs enligt bestämmelser om hur allmänna handlingar ska hanteras, exempelvis genom krav på diarieföring. Andra punkten gäller för sådan behandling av känsliga personuppgifter som är nödvändig för handläggningen av ett ärende. Begreppen handläggning och ärende ska enligt förarbetena tolkas på samma sätt som enligt 1 § förvaltningslagen (2017:900). Begreppet handläggning innefattar alla åtgärder som en myndighet vidtar från det att ett ärende inleds till dess att det avslutas. Kännetecknande för ett ärende är att det regelmässigt avslutas genom ett uttalande från myndighetens sida som är avsett att få faktiska verkningar för en mottagare i det enskilda fallet. Ett ärende avslutas således genom ett beslut av

¹⁶ 3 kap. 1 § dataskyddslagen.

¹⁷ Som ”tredje part” räknas enligt artikel 4.10 dataskyddsförordningen en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller organ som inte är den registrerade, den personuppgiftsansvarige, personuppgiftsbiträdet eller de personer som under den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbitrådets direkta ansvar är behöriga att behandla personuppgifterna.

¹⁸ Prop. 2017/18:105 s. 79 f.

något slag.¹⁹ Känsliga personuppgifter får också enligt tredje punkten behandlas utanför ärendehandläggning i så kallad faktisk verksamhet. Bestämmelsen är dock inte avsedd att tillämpas slentrianmässigt i sådan verksamhet utan kräver att myndigheten gör en bedömning av om behandlingen innebär ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet i det enskilda fallet.²⁰

Som skyddsåtgärd har i 3 kap. 3 § andra stycket föreskrivits att det, vid behandling som sker enbart med stöd av bestämmelsens första stycke, är förbjudet att utföra sökningar i syfte att få fram ett urval av personer grundat på känsliga personuppgifter. Enligt förarbetena utgör skyddsåtgärden ett komplement till andra skyddsåtgärder som omgärdar myndigheternas behandling, till exempel bestämmelser om sekretess i OSL och bestämmelserna om partsinsyn m.m. i förvaltningslagen.²¹ Även kravet i bestämmelsens första stycke punkt 3, dvs. att behandling av känsliga personuppgifter i myndigheternas faktiska verksamhet inte får innebära ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet, utgör en särskild skyddsåtgärd.²²

4.2.5 De registrerades rättigheter

Dataskyddsförordningen innehåller ett antal rättigheter för den registrerade som framgår av artiklarna 12-22. Den registrerade har exempelvis rätt att få information från den personuppgiftsansvarige. Den registrerade kan också begära registerutdrag med information om bland annat vilka uppgifter som behandlas om honom eller henne. Vidare finns möjlighet för den registrerade att få felaktiga personuppgifter som rör honom eller henne rättade och att under vissa förutsättningar få uppgifterna raderade eller åtminstone få behandlingen begränsad. Rätten till radering gäller dock inte för behandling som sker med stöd av grunderna i artikel 6.1 c och e. Den registrerade har rätt att när som helst göra invändningar mot behandling av personuppgifter som sker på den grunden att behandlingen bedömts nödvändig för att utföra en arbetsuppgift av allmänt intresse eller som led i myndighetsutövning alternativt med stöd av en intresseavvägning. Den registrerade har också rätt att inte bli föremål för ett beslut som grundas enbart på automatiserad behandling, inbegripet profilering.

4.2.6 Möjlighet att föreskriva kompletterande bestämmelser

Dataskyddsförordningen innehåller ett stort antal bestämmelser och gäller som ovannämnt direkt i medlemsstaterna. Förordningen tillåter dock, och förutsätter i vissa fall, bestämmelser i nationell rätt som kompletterar bestämmelserna i förordningen. Enligt artikel 6.2 i EU:s dataskyddsförordning får

¹⁹ Prop. 2017/18:105 s. 194.

²⁰ Prop. 2017/18:105 s. 194.

²¹ Prop. 2017/18:105 s. 88.

²² Prop. 2017/18:105 s. 89.

medlemsstaterna behålla eller införa mer specifika bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i förordningen när det gäller behandling av personuppgifter som är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse enligt artikel 6.1 c eller för att utföra en arbetsuppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning enligt artikel 6.1 e. Enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning ska den rättsliga grunden för behandlingen vara fastställd i EU-rätten eller den nationella rätten. Den rättsliga grunden kan innehålla särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av EU:s dataskyddsförordning. Den kan bland annat ange de allmänna villkor som ska gälla för den personuppgiftsansvariges behandling, vilken typ av uppgifter som ska behandlas, vilka registrerade som berörs, de enheter till vilka uppgifter får lämnas ut och för vilka ändamål, ändamålsbegränsningar, lagringstid samt typer av behandling och förfaranden för behandling, inbegripet åtgärder för att tillförsäkra en laglig och rättvis behandling.

Generella kompletterande bestämmelser finns, som framgår i föregående avsnitt, i dataskyddslagen men också i förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Därutöver finns i svensk rätt flera författningar som tar sikte på att reglera behandlingen av personuppgifter antingen i visst register hos en myndighet eller inom en viss verksamhet (hädanefter registerförfattningar).

Registerförfattningar kan skilja sig åt i omfattning och detaljrikedom, men det är vanligt förekommande att det i dessa finns bestämmelser som reglerar personuppgiftsansvar, tillåtna ändamål för dels insamling och myndighetens egen användning av personuppgifter (primära ändamål) dels tillhandahållande av personuppgifter till externa mottagare (sekundära ändamål), vilka personuppgifter som får behandlas, betydelsen av den registrerades inställning till behandlingen, sökbegrepp, specifika hanteringsregler för register, databaser eller andra uppgiftssamlingar, säkerhetsfrågor så som begränsningar av tillgången till lagrade personuppgifter, direktåtkomst och annat elektroniskt utlämnande, bevarande och gallring samt frågor om rättelse, skadestånd och överklagande.²³

I det fall en myndighets verksamhet inte omfattas av en särskild registerförfattning tillämpas dataskyddsförordningen och dataskyddslagen med tillhörande förordning för myndighetens behandling av personuppgifter.

4.3 Offentlighet och sekretess

4.3.1 Rätten att ta del av allmänna handlingar

En grundläggande princip i den svenska rättsordningen är offentlighetsprincipen. En del av denna princip är rätten för var och en att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter, som kommer till uttryck i 2 kap.

²³ Jfr SOU 2015:39, *Myndighetsdatalog*, s. 98 och 102.

1 § tryckfrihetsförordningen (TF). Med allmänna handlingar avses i korthet sådana handlingar, inklusive upptagningar som endast med tekniska hjälpmedel kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt, som förvaras hos en myndighet och är att anse som inkomna till eller upprättade hos en myndighet.²⁴

Rätten att ta del av allmän handling omfattar rätt att ta del av handlingen på stället på ett sådant sätt att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på något annat sätt samt rätt att mot en fastställd avgift få en avskrift eller kopia av handlingen.²⁵ Det finns inte någon grundlagsstadgad rätt att få ta del av en elektronisk kopia på handlingen. Utgångspunkten är dock att ett utlämnande av en elektronisk handling får ske om det är lämpligt.

4.3.2 Sekretess kan gälla för uppgifter i allmän handling

Rätten att ta del av allmän handling är inte absolut utan får begränsas med hänsyn till vissa ändamål, bland annat skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Sådana begränsningar måste anges noga i en bestämmelse i särskild lag eller annan lag som den särskilda lagen hänvisar till.²⁶ Begränsningar av detta slag finns i offentlighet- och sekretesslagen (2009:400) (OSL), som innehåller bestämmelser om sekretess i det allmänna verksamhet. Sekretess enligt OSL innebär förbud mot att röja en uppgift, vare sig det sker skriftligen eller muntligen. Uppgiften får inte heller nyttjas utanför den verksamhet för vilken den är sekretessreglerad. Sekretess gäller inte endast i förhållande till enskilda utan också mellan myndigheter.²⁷

Sekretessen är ofta avgränsad att gälla hos viss myndighet, i viss verksamhet eller i vissa ärenden. Sekretessens styrka bestäms normalt med hjälp av ett så kallat skaderekvisit, antingen ett rakt eller omvänt skaderekvisit. Med ett rakt skaderekvisit presumeras uppgifterna vara offentliga. Sekretess gäller bara om det kan antas att men eller skada uppkommer om uppgiften röjs. Enligt ett omvänt skaderekvisit gäller däremot en presumption om sekretess. Uppgifter får då endast lämnas ut om det står klart att röjandet inte medför men eller skada. Sekretessen enligt en bestämmelse kan även vara absolut, vilket innebär att inga uppgifter får lämnas ut om det inte finns bestämmelser som uttryckligen medger ett utlämnande.

I 10 kap. OSL finns vissa sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess. Av 10 kap. 1 § och 12 kap. 1 § OSL följer att sekretess till skydd för någon enskild inte hindrar att uppgifter om den enskilde lämnas till den enskilde själv, andra enskilda eller en myndighet, om den enskilde samtycker till det. Enligt 10 kap. 27 § OSL, den s.k. generalklausulen, får en sekretessbelagd uppgift lämnas till en myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som

²⁴ 2 kap. 3 – 10 §§ TF.

²⁵ 2 kap. 15 och 16 §§ TF.

²⁶ 2 kap. 2 § TF.

²⁷ 1 kap. 1 §, 7 kap. 1 § och 8 kap. 1 § OSL.

sekretessen ska skydda. Enligt 10 kap. 28 § OSL hindrar inte heller sekretess att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning.

4.3.3 Handlingsoffentlighet och förhållandet till dataskyddsförordningen

Allmänna handlingar hos en myndighet innehåller inte sällan personuppgifter. Dataskyddsförordningen ska enligt 1 kap. 7 § första stycket dataskyddslagen dock inte tillämpas i den utsträckning det skulle strida mot bland annat TF.²⁸ Regleringen i TF om allmänna handlingar och rätten att ta del av sådana handlingar har därmed, i princip, företräde framför dataskyddsförordningens och dataskyddslagens bestämmelser. Detta gäller enligt förarbetena även om den allmänna handlingen innehåller känsliga personuppgifter.²⁹ I sammanhanget ska dock framhållas att dataskyddsförordningen förutsätter att allmänhetens rätt att ta del av allmänna handlingar jämkas samman med rätten till skydd för personuppgifter.³⁰ Bestämmelser som sammanjämkar allmänhetens rätt att ta del av allmän handling med rätten till skydd för personuppgifter finns i svensk rätt i OSL.³¹ Om sekretess enligt OSL inte råder för uppgift i en allmän handling ska den lämnas ut om den begärs utlämnad med stöd av 2 kap. TF, detta oavsett om handlingen innehåller personuppgifter eller inte. Några domstolsavgöranden på senare tid har dock tydliggjort behovet av att i vissa utlämnandesituationer beakta skyddet av personuppgifter även för uppgifter som normalt är offentliga och tolka den nationella rätten i ljuset av dataskyddsförordningen. I två avgöranden från Högsta domstolen har detta inneburit att sekretessbestämmelsen för personuppgifter i 21 kap. 7 § OSL har tolkats unionsrättsligt och fått en bredare tillämpning än vad bestämmelsens ordalydelse anger.³²

²⁸ Bestämmelsen grundas bland annat på artikel 86 dataskyddsförordningen, av vilken följer att personuppgifter i allmän handling får lämnas ut av en myndighet i enlighet med en medlemsstats nationella rätt för att jämka samman allmänhetens rätt att få tillgång till allmänna handlingar med rätten till skydd av personuppgifter i dataskyddsförordningen.

²⁹ Se prop. 2017/18:105 s. 86 f.

³⁰ Artikel 86 och skäl 154 dataskyddsförordningen.

³¹ Prop. 2017/18:105 s. 42 f.

³² Se NJA 2025 s. 123 I och II. Högsta domstolen fann att det inte kan anses förenligt med unionsrätten att ha en ordning som innebär att brottmålsdomar, som är offentliga, i stor omfattning lämnas ut med följd att en betydande mängd personuppgifter rörande lagöverträdelser därefter kan behandlas i en databas och göras tillgängliga för andra. Enligt Högsta domstolen kan bestämmelsen om sekretess för personuppgifter i 21 kap. 7 § OSL, vid en unionsrättslig tolkning, utgöra en fristående måttstock för när sekretess råder för uppgifter som annars skulle ha varit offentliga. Se även EU-domstolens domar i mål C-439/19, Latvijas Republikas Saeima och mål C-740/22, Endemol Shine Finland Oy.

4.3.4 Utlämnanden som inte sker med stöd av offentlighetsprincipen

För utlämnanden av personuppgifter som inte grundas på rätten att ta del av allmänna handlingar enligt 2 kap. TF gäller dataskyddsförordningens bestämmelser fullt ut. Uppgiftslämnandet som sådant måste därmed följa de principer som anges i artikel 5 dataskyddsförordningen. Utlämnanden måste exempelvis ske för ett ändamål som åtminstone inte är oförenligt med det ändamål för vilket personuppgifterna samlades in (den så kallade finalitetsprincipen). Vid prövning enligt finalitetsprincipen ska enligt artikel 6.4 dataskyddsförordningen bland annat beaktas kopplingarna mellan de ändamål för vilka personuppgifterna har samlats in och ändamålen med den avsedda ytterligare behandlingen, det sammanhang inom vilket personuppgifterna har samlats in, personuppgifternas art och eventuella konsekvenser för registrerade av den planerade fortsatta behandlingen. Utlämnandet måste också ha rättslig grund i artikel 6 och, i det fall utlämnandet avser känsliga personuppgifter, stöd i artikel 9.2 dataskyddsförordningen. Någon ny rättslig grund enligt artikel 6 krävs dock inte om utlämnandet är förenligt med de ursprungliga behandlingsändamålen. I så fall kan utlämnandet stödjas på samma rättsliga grund som har styrt insamlingen av uppgifterna.³³

Exempel på utlämnanden som kan bli aktuellt för en myndighet men som inte grundas på reglerna i 2 kap. TF är utlämnanden med stöd av 6 kap. 5 § OSL. Enligt bestämmelsen ska en myndighet på begäran av annan myndighet lämna uppgift som den förfogar över, om inte uppgiften är sekretessbelagd eller det skulle hindra arbetets behöriga gång. Dataskyddsförordningens bestämmelser ska tillämpas på sådant utlämnande. Högsta förvaltningsdomstolen har dock i ett avgörande uttalat att en personuppgiftsansvarig myndighet, utöver en sekretessprövning, inte ska göra någon kontroll av förenligheten med finalitetsprincipen i samband med lämnande av uppgifter enligt 6 kap. 5 § OSL. Skälet är, enligt domstolen, att lagstiftaren genom regler om sekretess får anses ha tagit ställning till när ett uppgiftslämnande är oförenligt med det eller de ändamål för vilka uppgifterna samlades in.³⁴

Särskilda regler om uppgiftsskyldighet i vissa fall finns också i specialförfattningar. Som framhålls i avsnitt 4.3.2. ovan bryter sådana bestämmelser eventuell sekretess och gör det i vissa fall möjligt att lämna ut annars sekretessbelagda uppgifter till en annan myndighet eller enskild, både efter begäran och på eget initiativ. Inte heller i sådana fall behöver den utlämnande myndigheten göra någon kontroll av om utlämnandet är förenligt med finalitetsprincipen utan kan utgå från att lagstiftaren antingen har tagit ställning till att utlämnandet är förenligt med de ursprungliga ändamålen eller utgör en tillåten inskränkning i finalitetsprincipen i enlighet med artikel 23.1 i dataskyddsförordningen.³⁵ Utlämnandet måste dock i övrigt stå i

³³ Se skäl 50 dataskyddsförordningen.

³⁴ Se Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2021 ref. 10.

³⁵ Jfr SOU 2025:45, *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter*, s. 104.

överensstämmelse med dataskyddsförordningens bestämmelser, exempelvis principen om uppgiftsminimering.

4.3.5 Sekretess hos SPV

Flera bestämmelser om sekretess till skydd för enskildas personliga förhållanden kan vara tillämpliga i den verksamhet som SPV bedriver. Några bestämmelser bör i detta sammanhang nämnas särskilt.

Enligt 22 kap. 1 § första stycket 1 OSL gäller den så kallade folkbokföringssekretessen i den utsträckning regeringen föreskriver det i verksamhet som avser registrering av en betydande del av befolkningen. Sekretessen gäller då bland annat för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till den denne lider men om uppgiften röjs. Regeringen har meddelat närmare föreskrifter i detta avseende i 6 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) (OSF), beträffande bland annat verksamhet som avser SPV:s pensionsregister.

Det finns också sekretessbestämmelser som tar sikte på sådana ärenden som förekommer hos SPV. Sekretess gäller bland annat enligt 28 kap. 8 § OSL för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende om

1. inkomstgaranti eller ekonomiskt omställningsstöd för den som har varit riksdagsledamot eller ledamot av Europaparlamentet,
2. inkomstgaranti eller motsvarande förmåner för den som varit statsråd och för vissa arbetstagare som har innehaft statlig chefsanställning,
3. pension enligt statligt kollektivavtal om särskild pension för yrkesofficerare,
4. pensionsersättning och särskild pensionsersättning enligt statligt kollektivavtal om trygghetsfrågor, eller
5. stöd för övergång till förvärvsarbete för den som har varit riksdagsledamot.

Det kan noteras att sekretessen enligt bestämmelsen inte gäller för beslut i de uppräknade ärendena. Sekretess enligt bestämmelsen är inte heller avgränsad att gälla endast hos SPV, utan gäller oavsett hos vilken myndighet som handlägger ärendena.

Sekretess gäller också enligt 28 kap. 8 a § OSL hos SPV och domstol i ärende om statliga tjänstepensionsförmåner

1. för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs,
2. för uppgift om hur tjänstepensionsmedel har placerats för en enskilds räkning, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men, och
3. för uppgift om vad en pensionssparare har bestämt om skydd av tjänstepensionsmedel till förmån för efterlevande.

Bestämmelsen trädde i kraft 2021 och omfattar majoriteten av de ärenden som SPV handlägger. De ärenden som avses är enligt förarbetena ärenden om statliga tjänstepensionsförmåner som regleras i författningar och kollektivavtal. Även ärenden i sådan uppdragsverksamhet som SPV utför med stöd av 3 § förordningen med instruktion för Statens tjänstepensionsverk omfattas.³⁶ Det framstår dock inte som entydigt att bestämmelsen omfattar ärenden om statliga grupplivförmåner (se nedan avsnitt 7.3.2). Bestämmelsen ger ett grundläggande skydd för uppgifter om personliga förhållanden som förekommer i de ärenden som omfattas av bestämmelsen, med ett starkare skydd för vissa uppgifter enligt punkt 2 och 3. Som framgår av bestämmelsens ordalydelse är sekretessens räckvidd avgränsad till att gälla hos SPV och i domstol.

I 24 kap. 8 § OSL finns också en bestämmelse om statistiksekretess. Enligt bestämmelsens första stycke gäller sekretess i sådan särskild verksamhet hos en myndighet som avser framställning av statistik för uppgift som avser en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Bestämmelsen är framförallt aktuell att tillämpa för sådan verksamhet som bedrivs av statistikansvariga myndigheter enligt lagstiftningen om den officiella statistiken. Av förarbetena framgår att även andra än enligt lag statistikansvariga myndigheter omfattas av 24 kap. 8 § OSL i den mån myndigheten tillhandahåller statistik, utan anknytning till något särskilt ärende, i verksamhet som är organiserad som en egen enhet eller liknande.³⁷ Statistiksekretess kan gälla bland annat för uppgifter i register som används för framställan av statistik.³⁸

I sammanhanget bör också nämnas bestämmelsen i 21 kap. 7 § OSL, som ger ett grundskydd för personuppgifter oavsett i vilket sammanhang de förekommer. Enligt bestämmelsen gäller sekretess för personuppgift, bland annat om det kan antas att uppgiften efter ett utlämnande kommer att behandlas i strid med dataskyddsförordningen eller dataskyddslagen. Bestämmelsen förutsätter en prövning av hur personuppgifterna kommer att behandlas hos mottagaren efter ett utlämnande. Undersökningar av den kommande behandlingen är dock endast aktuellt om det finns konkreta omständigheter som indikerar att mottagaren kommer behandla personuppgifterna på ett sätt som strider mot dataskyddsregleringen, exempelvis vid massuttag eller selekterade uttag.³⁹

4.4 Förvaltningslagen

Förvaltningslagen gäller vid förvaltningsmyndigheters handläggning av ärenden. Vissa bestämmelser gäller också för annan verksamhet hos myndigheterna, så kallat faktiskt handlande. Lagen innehåller bland annat

³⁶ Prop. 2020/21:15, *Sekretess för uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner*, s. 23.

³⁷ Prop. 2013/14:162, *Ändringar av statistiksekretessen*, s. 9

³⁸ Se rättsfallet RÅ 1986 not 614.

³⁹ Prop. 2017/18:105 s. 135.

bestämmelser om partsinsyn, kommunikation, utredningsansvar, motivering av beslut, hur beslut fattas och hur beslut överklagas. Förvaltningslagen utgör inte en dataskyddsrättslig reglering. Lagen innehåller dock bestämmelser som på olika sätt kan sägas ha ett samband med och påverkar dataskyddet.

I 28 § om hur beslut fattas anges exempelvis att beslut kan fattas av en befattningshavare ensam eller av flera gemensamt eller automatiserat. Den registrerade har som ovannämnt enligt artikel 22.1 dataskyddsförordningen rätt att inte bli föremål för ett beslut som enbart grundas på någon form av automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering, om beslutet kan ha rättsliga följder eller på liknande sätt i betydande grad påverkar honom eller henne. Undantag gäller enligt artikel 22.2 om sådana automatiska beslut tillåts enligt unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av och som fastställer lämpliga åtgärder till skydd för den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intressen.

Genom 28 § förvaltningslagen har ett generellt nationellt stöd för automatiserat beslutsfattande getts. Regeringen har i ett lagförarbete bedömt att förvaltningslagens bestämmelser, exempelvis rörande legalitet, objektivitet och proportionalitet samt rätt till insyn, krav på kommunikation liksom möjligheten till ändring och rättelse av beslut samt rätten att överklaga, utgör sådana skyddsåtgärder som förutsätts vid automatiserat beslutsfattande enligt artikel 22.2 dataskyddsförordningen.⁴⁰

Regeringen har även i andra sammanhang framhållit att förvaltningslagen utgör skyddsåtgärder i nationell rätt vid behandling av personuppgifter, exempelvis när det rör behandling av känsliga personuppgifter.⁴¹

⁴⁰ Se prop. 2017/18:95, *Anpassningar av vissa författningar inom skatt, tull och exekution till EU:s dataskyddsförordning*, s. 100.

⁴¹ Se prop. 2017/18:105 s. 88.

5 SPV:s verksamhet och behandling av personuppgifter

5.1 Allmänt om SPV:s uppdrag

SPV är en statlig förvaltningsmyndighet och ansvarar enligt 1 § förordningen (2007:832) med instruktion för Statens tjänstepensionsverk (hädanefter SPV:s instruktion eller myndighetsinstruktionen) för frågor som rör den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring, allt i den utsträckning dessa frågor inte hör till någon annan myndighet. SPV har också, enligt samma bestämmelse, det övergripande ansvaret för att försäkringstekniskt korrekta kostnader beräknas för de åtaganden myndigheter och andra arbetsgivare som är anslutna till de statliga avtalsförsäkringarna har gentemot de anställda och att det totala försäkringsmässiga värdet av sådana åtaganden beräknas.

Till SPV:s uppgifter hör enligt 2 § myndighetsinstruktionen bland annat att besluta om och betala ut tjänstepensionsförmåner, tjänstegruppliversättningar, pensionsersättningar och särskilda pensionsersättningar samt debitera myndigheter och andra arbetsgivare som är anslutna till de statliga avtalsförsäkringarna premier. SPV ska vidare svara för matrikelföring av dem som omfattas av statliga tjänstepensionsbestämmelser.

De förmåner som SPV administrerar regleras bland annat i kollektivavtal som sluts mellan Arbetsgivarverket och arbetstagarorganisationerna på det statliga området. Det senaste kollektivavtalet om tjänstepension är pensionsavtalet PA 16, vilket i likhet med tidigare avtal PA 03 respektive PA-91, innehåller såväl förmånsbestämd som premiebestämd ålderspension samt sjuk- och efterlevandepension. SPV handlägger också ärenden och betalar ut förmåner som regleras i författning. Det rör exempelvis förmåner enligt förordning (2003:56) om tjänstepension och tjänstegrupplivförsäkring för vissa arbetstagare med icke-statlig anställning (PISA-förordningen), förordning (1984:1042) om pensionsvillkor för icke-svenska medborgare som är anställda vid svenska utländska myndigheter (LOK-förordningen) och förordning (2016:411) om tjänstepension, inkomstgaranti och avgångsvederlag till myndighetschefer. Andra exempel på författningsreglerade förmåner som SPV administrerar är ålders-, sjuk- och efterlevandepension, inkomstgaranti och ekonomiskt omställningsstöd till riksdagsledamöter enligt lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (ersättningslagen).

SPV har bemyndigande i 3 § myndighetsinstruktionen att bedriva viss uppdragsverksamhet åt statliga myndigheter och, under vissa förutsättningar, åt någon annan än statliga myndigheter om den som uppdraget avser har en nära anknytning till statlig verksamhet. Med stöd av denna bestämmelse har SPV bland annat åtagit sig uppdraget att utgöra administratör och valcentral för den del inom den statliga tjänstepensionen som är premiebestämd. SPV är också kansli för Pensionsnämnden för det statliga avtalsområdet

(Pensionsnämnden)⁴². Verksamheterna sker på uppdrag av parterna på det statliga avtalsområdet och regleras i PA 16, förhandlingsprotokoll och en överenskommelse mellan SPV och Arbetsgivarverket. En betydande del av SPV:s uppdragsverksamhet utgörs i övrigt av pensionsadministration på uppdrag av enskilda aktörer. Bland dessa kan nämnas Kåpan Tjänstepension och PostNord. Åtagandena i dessa uppdrag regleras i uppdragsavtal med varje enskild uppdragsgivare.

SPV utför även administrativa och handläggande uppgifter åt Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, vilket framgår av båda myndigheternas instruktioner.⁴³ Mellan myndigheterna finns en skriftlig överenskommelse, i vilken fördelningen av uppgifter närmare regleras.

En del av SPV:s verksamhet rör framtagande och redovisning av statistik och analyser. SPV är inte en statistikansvarig myndighet enligt lagstiftningen som rör den officiella statistiken, men har ett statistikuppdrag i myndighetsinstruktionen som rör den förmånsbestämda pensionen. Myndigheten har också återkommande analysuppdrag enligt regleringsbrev. Viss statistik redovisas också till uppdragsgivare i enlighet med åtaganden i överenskommelser och uppdragsavtal.

Bland den verksamhet SPV bedriver ska också nämnas den samverkan som sker med bland annat Min Pension i Sverige AB (hädanefter minPension) och Pensionsmyndigheten i syfte att informera om den statliga tjänstepensionen och ge enskilda en samlad bild av pensionen. Denna samverkan regleras i avtal och överenskommelser mellan parterna.

Sammanfattningsvis är SPV:s uppdrag centrerat kring administration av statliga tjänstepensionsförmåner, grupplivförmåner och andra ersättningar. Det rör en omfattande och delvis komplex verksamhet som regleras i ett flertal olika regelverk både i form av författning, kollektivavtal, överenskommelser, uppdragsavtal och regleringsbrev. Eftersom en stor del av verksamheten avser handläggning och utbetalning av förmåner till enskilda samt debitering av myndigheter behöver personuppgifter behandlas i stor utsträckning när denna verksamhet utförs. Denna verksamhet, tillämpliga regelverk och den behandling av personuppgifter som sker beskrivs närmare i underrubriker i det följande. Beskrivningen har delats upp i fråga om statlig pensionsadministration, pensionsverksamhet som sker på uppdrag och viss

⁴² Pensionsnämnden är en partssammansatt nämnd som på begäran av SPV eller försäkringsgivare som meddelar försäkring enligt PA 16 Avdelning I eller för individuell ålderspension enligt Avdelning II, tolkar villkoren PA 16. Pensionsnämnden fungerar vidare som parternas organ gentemot SPV, i dess funktion som administratör, enligt vad som regleras i särskild överenskommelse mellan Arbetsgivarverket och SPV (se 6 § i de inledande bestämmelserna till PA 16). Det kan noteras att beslut och uttalanden från den tidigare PA 03-nämnden fortfarande tjänar till vägledning i fråga om beslut som avser regler som överförts från PA 03 till PA 16 Avdelning II, om inte Pensionsnämnden beslutar om annat. Detta gäller inte för tolkning av PA 16 i övrigt om inte nämnden uttryckligen beslutar så.

⁴³ 6 § SPV:s instruktion och 4 § förordning (2007:833) med instruktion för Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd.

annan verksamhet. Dessa verksamheter är dock i många fall likartade och delvis integrerade i varandra, varför en strikt uppdelning är svår att göra.

5.2 Statlig pensionsverksamhet

5.2.1 Förande av tjänstematrikel och annan liknande insamling av anställningsuppgifter

SPV ansvarar enligt myndighetsinstruktionen för matrikelföring av dem som omfattas av statliga tjänstepensionsbestämmelser. Ansvaret preciseras i förordning (1997:909) om handläggning av ärenden om statliga tjänstepensionsförmåner. Enligt 3 och 4 §§ nämnda förordning ska SPV föra en tjänstematrikel för den som har en anställning inom tillämpningsområdet för statliga tjänstepensionsbestämmelser eller en annan anställning som kan ha betydelse när en pensionsförmån fastställs enligt nämnda bestämmelser. Enligt 5 § samma förordning är anställningsmyndigheten skyldig att till SPV lämna de uppgifter som verket behöver för matrikelföringen. SPV får enligt samma bestämmelse meddela föreskrifter för verkställigheten av anställningsmyndigheternas uppgiftsskyldighet.

Verkställighetsföreskrifter har meddelats i Statens tjänstepensionsverks föreskrifter om lämnande av uppgifter till systemet för automatisk matrikelföring (AgVFS 2016:1A1). Enligt 2 § föreskrifterna ska en anställningsmyndighet varje månad lämna uppgifter till SPV:s system för automatisk matrikelföring, avseende pensionsavtalen PA 16 och PA 03. När det gäller andra pensionsavtal ska uppgifterna ha kommit in till SPV senast den 15 januari året efter det år uppgifterna avser. I praktiken lämnas uppgifterna på automatiserad väg genom anställningsmyndigheternas lönesystem. Överföring kan också ske på annat sätt som SPV godkännt. Vid överföringen sker ett antal automatiska kvalitetskontroller som kan resultera i att uppgifterna antingen registreras eller avvisas. Att uppgifter avvisas kan bero på att uppgifter som ska lämnas saknas i överföringen, eller att uppgifterna inte rapporterats på föreskrivet sätt. I sådant fall kan rättningar ske och kompletteringar lämnas av arbetsgivaren i e-tjänsten Rapport direkt.

Vilka uppgifter som anställningsmyndigheten ska lämna till SPV beslutas av SPV i så kallade överföringskrav. Detta omfattar bland annat personuppgifter i form av personnummer, anställningsnummer och namn. De omfattar vidare uppgifter om när vissa personer tillfrisknat från sjukdom och inte längre får sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan.

Anställningsmyndigheten ska även lämna personuppgifter som rör anställningen, bland annat om anställningstid, anställningstyp, arbetstid, befattning, avtalstillhörighet, pensionsålder, lön och avslutsorsak. Inom ramen för matrikelföringen behandlas känsliga personuppgifter i viss, men relativt begränsad, utsträckning. Det handlar om personuppgifter om hälsa, exempelvis uppgift om att en arbetstagare är sjukledig från dag 91 i en ledighetsperiod. Det kan också förekomma uppgift om att en arbetstagare har avgått från anställning med sjukpension.

Av SPV:s överföringskrav framgår även att anställningsmyndigheter ska lämna vissa uppgifter av betydelse för premier för den premiebestämda ålderspensionen till myndigheten. Detta följer dock inte direkt av uppgiftsskyldigheten i 5 § handläggningsförordningen, eftersom förordningen enligt 1 § undantar ärenden om premiebestämd pension. Att uppgifter om den premiebestämda pensionen lämnas sker istället på grund av SPV:s uppdrag som valcentral (se nedan avsnitt 5.3.1).

Vid sidan av överföringskraven sker viss kompletterande insamling av uppgifter. SPV bedriver ett löpande arbete med att se till att uppgifterna i tjänstematrikeln är uppdaterade och korrekta. Detta sker inom ramen för ett s.k. aktualiseringsärende vid myndigheten och kan innefatta att begära in kompletteringar från arbetsgivare eller arbetstagare gällande historiska anställningsuppgifter, till exempel om anställningstid och lön. Uppgifter om tjänstetid och intjänad pensionsrätt från annat än statliga anställningar samlas ibland även in från pensionsinrättningar inom andra avtalsområden, exempelvis för kommun eller region. Personuppgifter inhämtas också löpande från Skatteverket i form av adresser, civilstånd, medborgarskap, personnummerbyte samt uppgift om skyddade personuppgifter.

En följd av skyldigheten att föra tjänstematrikel är att flertalet kategorier av personuppgifter behandlas vad gäller i princip samtliga nuvarande och tidigare anställda inom staten, men också avseende vissa andra arbetstagare som omfattas av de statliga tjänstepensionsbestämmelserna. Sammanfattningsvis registerför SPV anställningsuppgifter för ca 1,1 miljoner personer. Anställningsuppgifterna inkommer till och registreras i it-systemen som SPV använder för att hantera anställningsuppgifterna. Personuppgifter inom ramen för matrikelföringen registreras och behandlas också i andra system och register inom myndigheten. SPV för exempelvis ett adressregister för registrering av folkbokföringsuppgifter från Skatteverket, och ett statistikregister som i huvudsak innehåller de uppgifter som förekommer i tjänstematrikeln.

Insamlade personuppgifter inom ramen för matrikelföringen kan sammanfattningsvis delas in i tre huvudkategorier.

1. *Uppgifter om individen*, såsom person- och samordningsnummer, namn, adresser, civilstånd, medborgarskap samt uppgift om skyddade personuppgifter.
2. *Anställningsuppgifter*, såsom arbetsgivare, anställningstid, sysselsättningsgrad, befattning, avtalstillhörighet, pensionsålder, anställningstyp, ledigheter, lön och avslutsorsak.
3. Uppgift om *intjänad pensionsrätt* inom andra avtalsområden.

Insamlingen av personuppgifter syftar till att uppfylla skyldigheten i SPV:s instruktion och handläggningsförordningen om att föra tjänstematrikel, men också till att kunna fullgöra verkets övriga uppgifter enligt författning och kollektivavtal. Personuppgifterna har bland annat betydelse för att kunna fastställa rätten till och storleken på förmånsbestämda ålderspensioner, sjuk- och efterlevandepension samt andra förmåner. Uppgifterna ligger också till

grund för beräkning av och beslut om premier för statens avtalsförsäkringar. Uppgifterna används bland annat i handläggningen av de förmåner som SPV ansvarar för (avsnitt 5.2.2 och 5.2.3), för att kunna debitera rätt premier och redovisa värdet av statens åtaganden för de statliga avtalsförsäkringarna (avsnitt 5.2.4). Därutöver används uppgifterna för att ta fram statistik (avsnitt 5.2.5). Uppgifterna lämnas också ut i olika sammanhang till den enskilde själv, arbetsgivare, försäkringsgivare, pensionsinrättningar och andra. I vissa fall handlar det om utlämnanden som sker för att tillhandahålla service till enskilda och arbetsgivare, i andra fall för att uppfylla rättsliga skyldigheter (se nedan om utlämnanden i avsnitt 5.2.6).

I sammanhanget ska nämnas att för att rent praktiskt kunna administrera matrikeln förs också ett register över kontaktpersoner hos anställningsmyndigheterna. Dessa kontaktpersoner är behöriga att lämna och ta emot uppgifter om myndighetens anställda. Behandlingen rörande kontaktpersoner är begränsad till namn och kontaktuppgifter.

5.2.2 Besluta om och betala ut förmåner och annan ersättning

5.2.2.1 Statliga tjänstepensionsförmåner

En central uppgift för SPV är att besluta om statliga tjänstepensionsförmåner och andra ersättningar. Allmänna bestämmelser om handläggning av ärenden hos förvaltningsmyndigheter finns i förvaltningslagen. Särskilda bestämmelser om handläggning av tjänstepensionsförmåner finns i handläggningsförfordningen. De ärenden som omfattas av förordningen anges i 1 §. Det rör ärenden om pensionsförmåner enligt

1. pensionsavtal för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet 2016 (PA 16), dock inte ärenden om premiebestämd ålderspension,
2. pensionsavtal för arbetstagare hos staten m.fl. (PA 03), dock inte ärenden som rör förmåner enligt tredje kapitlet PA 03,
3. pensionsplanen för arbetstagare hos staten m.fl. (PA-91), dock inte ärenden om kompletterande ålderspension (KÅPAN),
4. allmänna pensionsavtalet för statliga och vissa andra tjänstemän (PA-SPR),
5. pensionsavtalet (1992-07-24) för svenska medborgare som är lokalanställda vid svenska utlandsmyndigheter,
6. lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna vad avser statliga tjänstepensionsförmåner,
7. förordningen (2016:411) om tjänstepension, inkomstgaranti och avgångsvederlag till myndighetschefer,
8. förordningen (2003:56) om tjänstepension och tjänstegrupplivförsäkring för vissa arbetstagare med icke-statlig anställning,
9. förordningen (AgVFS 2003:1 B1) om inkomstgaranti och tjänstepension för statsråd,
10. förordningen (1984:1042) om pensionsvillkor för icke-svenska

medborgare som är lokalanställda vid svenska utlandsmyndigheter,

11. bestämmelser för personal i försvarsmaktens reserver eller i väg- och vattenbyggnadskåren, samt

12. motsvarande äldre avtal eller författningar.

En stor del av de ärenden enligt kollektivavtal och författningar som SPV handlägger omfattas av uppräknningen i handläggningsförfordningen.

Uppräkningen är dock inte heltäckande. Förmånsärenden som inte räknas upp men som ändå hanteras av SPV är bland annat ärenden om pensionsersättning och särskild pensionsersättning enligt det statliga trygghetsavtalet och avtalet om omställning, delpension enligt det statliga avtalet om delpension för arbetstagare hos staten samt pensionsersättning enligt avtalet om avgångsförmåner för lokalanställda svenska medborgare. Förfordningen omfattar vidare inte ersättning enligt avtalet om statens tjänstegrupplivförsäkring (TGL-S) samt inte heller ersättning enligt ett antal förfordningar om grupplivförsäkring. Bestämmelser om handläggningen av grupplivförmåner framgår dock direkt av TGL-S (se nedan avsnitt 5.2.2.2) och till viss del av försäkringsavtalslagen (2005:104) genom hänvisningarna i lagen (2005:106) om statliga grupplivförsäkringar.⁴⁴

Handläggningsförfordningen tar sikte på handläggning av förmånsbestämda pensionsförmåner och vissa andra ersättningar. Premiebestämda ålderspensioner undantas uttryckligen enligt förfordningens 1 §. Som namnet antyder innehåller förfordningen bestämmelser av mer formell karaktär som rör själva handläggningen av förmånerna. Det finns dock enstaka bestämmelser om rätten till pensionsförmåner i vissa fall. De materiella reglerna som rör villkoren för och beräkning av pensionsförmånerna finns annars i de statliga kollektivavtalen och författningarna om pensionsförmåner och andra ersättningar som handläggningsförfordningen hänvisar till.

Som pensionsförmån räknas enligt 2 § handläggningsförfordningen pension, inkomstgaranti, livränta eller fribrev. I de statliga kollektivavtalen benämns pensionsförmåner i regel något mer preciserat. Pensionsförmåner kan exempelvis avse förmånsbestämd ålderspension, sjukpension, efterlevandepension, egenlivränta och kompletterande efterlevandelivränta.⁴⁵ SPV är enligt handläggningsförfordningen beslutande myndighet och prövar frågor om arbetstagares rätt till pensionsförmån m.m., med undantag för förmåner till myndighetschefer i vissa fall.⁴⁶ SPV fastställer också pensionsförmånens belopp.⁴⁷ Vid retroaktiv utbetalning av pensionsförmåner beslutar SPV vidare om hävande av preskription.⁴⁸

⁴⁴ Prop. 2003/04:150, *Ny försäkringsavtalslag*, s. 349.

⁴⁵ Se exempelvis 1 kap. 5 § andra punkten PA 16 avdelning II och 1 kap. 3 § och 11 kap. 39-42 §§ PA-91.

⁴⁶ 22-23 §§ handläggningsförfordningen. Regeringen prövar frågor som rör arbetstagarens rätt att få inkomstgaranti, chefpension eller förordnandepension före pensionsåldern då arbetstagarens anställning upphör innan anställningstiden har löpt ut.

⁴⁷ 24 § handläggningsförfordningen.

⁴⁸ 16 a § handläggningsförfordningen.

Rätt till pensionsförmån förutsätter som regel en ansökan som ska ställas till SPV men som ska ges in till anställningsmyndigheten.

Anställningsmyndigheten ska sedan sända över ansökan till SPV. I vissa fall ska dock ansökan ges in direkt till SPV. Detta gäller i sådana situationer när arbetstagaren har lämnat sin anställning.⁴⁹ Ärenden om sjukpension prövas av SPV efter anmälan av arbetsgivaren. Anmälan till SPV ska ske när en arbetstagare har fått rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken.⁵⁰ Arbetstagare har en uppgiftsskyldighet gentemot SPV och ska lämna de uppgifter som verket behöver för att bestämma rätten till och storleken av förmånen.⁵¹

I praktiken sker ansökan om pensionsförmåner skriftligen på blankett eller, beträffande vissa förmåner, via SPV:s e-tjänster. Handläggningen sker därefter i huvudsak elektroniskt i olika it-stöd inom myndigheten. Behandlade personuppgifter varierar beroende på förmånstyp. Till största del rör det sådana uppgifter som anställningsmyndigheterna tidigare har lämnat till SPV inom ramen för matrikelföringen, men också uppgifter som inkommer genom ansökan, anmälan eller yttrande i ärendet samt i förekommande fall personuppgifter som tillförs ärendet genom tjänsteanteckning. För handläggning av efterlevandeförmåner behöver därutöver uppgifter om efterlevande förmänstagare behandlas. Det kan handla om folkbokföringsuppgifter, exempelvis namn, personnummer och adress samt uppgifter som den efterlevande själv lämnar om relationen mellan den efterlevande och den avlidne. I vissa fall inhämtas uppgifter från Försäkringskassan i det fall pensionsförmånen är beroende av att vissa socialförsäkringsförmåner samtidigt utgår (se nedan avsnitt 5.2.2.5).

Handläggningen hos SPV har i många fall stora automatiserade inslag där pensionsförmånernas storlek beräknas och beslut tas fram maskinellt utifrån de uppgifter som myndigheten innehar. Flera automatiska systemkontroller sker också före det att förmånen beviljas vilket kan resultera i att ärendet antingen går vidare i handläggningsprocessen eller att ärendet registreras för manuell hantering och utredning. I de fall ett ärende tar sig igenom de automatiska systemkontrollerna beräknas förmånens belopp och beslut skickas utifrån fördefinierade beslutsmallar. Det är dock i regel inte fråga om en helt automatiserad beslutsprocess i den bemärkelsen att mänsklig inblandning saknas. Före det att den automatiska hanteringen initieras företas flera manuella kontroller som utförs av handläggare. Det rör sig bland annat om rimlighetskontroller avseende pensionsunderlaget. Undantag från sådana handläggarkontroller görs i vissa fall där en redan beviljad pensionsförmån ska räknas om, exempelvis till följd av att nya uppgifter om inkomst eller andra ersättningar inkommer till SPV som påverkar beviljat belopp. Om skillnaden i utbetald förmån understiger vissa mindre beloppsgränser sker endast automatiska systemkontroller före det att beslutet fattas och översänds till förmänstagaren. Utöver nyssnämnda omräkningar förekommer också att

⁴⁹ 6-8 §§ handläggningsförfordningen.

⁵⁰ 13 § handläggningsförfordningen.

⁵¹ 15 § handläggningsförfordningen.

pensionsärenden omprövas av andra skäl, exempelvis på initiativ av den enskilde. I sådana fall sker handläggningen i huvudsak utan automatiserade inslag och beslut fattas efter föredragning.

De personuppgifter som förekommer i själva beslutshandlingen kan till viss del variera beroende på förmånstyp, tillämpligt avtal och vad den enskilde anför. Personuppgifter som typiskt sett alltid förekommer i beslutet är personnummer, namn och adress. Besluten innehåller vidare individrelaterade uppgifter om hur stor pensionen blir samt vilket pensionsavtal och vilka bestämmelser som är tillämpliga. Ofta finns i besluten vidare allmänt hållen information om grunderna för hur pensionen har beräknats. Besluten innehåller som regel inga konkreta uppgifter om sjukdomshistorik, facklig tillhörighet eller andra känsliga personuppgifter.

5.2.2.2 Statens tjänstegrupplivförsäkring

Förutom tjänstepensionsförmåner handlägger SPV också ärenden om förmåner enligt avtalet om statens tjänstegrupplivförsäkring, TGL-S. Avtalet gäller för arbetstagare för vilka Arbetsgivarverket har rätt att sluta kollektivavtal om avlöningsvillkoren.⁵² Statlig grupplivförsäkring gäller även för andra personer som omfattas av vissa grupplivförordningar, bland annat förordningen (1988:244) om grupplivförsäkring för deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska program och förordningen (1988:243) om grupplivförsäkring för vissa lokalanställda arbetstagare vid svenska utlandsmyndigheter. Förordningarna hänvisar i stor utsträckning till bestämmelserna i TGL-S eller anger att TGL-S ska tillämpas för de arbetstagare som omfattas av förordningen med vissa undantag som närmare framgår av aktuell förordning.⁵³

TGL-S innehåller bestämmelser om förmåner för arbetstagarens efterlevande i form av begravningshjälp, grundbelopp och barnbelopp. Förmånstagare som kan komma ifråga för ersättning är bland annat efterlevande make⁵⁴, sambo med förmånstagar rätt och arvsberättigat barn. I avtalet finns ett generellt förmånstagarförordnande som anger ordningen och som gäller om inte arbetstagaren till SPV anmält ett särskilt förmånstagarförordnande.⁵⁵

Sambo har enligt avtalet förmånstagar rätt under förutsättning att arbetstagaren och sambon vid tidpunkten för försäkringsfallet sammanlevt under äktenskapsliknande förhållanden eller under förhållanden som liknar registrerat partnerskap, var folkbokförda på samma adress sedan minst sex månader samt att ingen hävdar att villkoren för rätt till försäkringsbelopp inte är uppfyllda. SPV beslutar om sambos förmånstagar rätt i det fall den försäkrade och sambon varit folkbokförda på samma adress i minst sex månader och det inte finns

⁵² 1 § TGL-S.

⁵³ Se exempelvis 14 § förordningen om grupplivförsäkring för deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska program och 1 § förordningen om grupplivförsäkring för vissa lokalanställda arbetstagare vid svenska utlandsmyndigheter.

⁵⁴ Med make avses även maka. Med make likställs vidare registrerad partner, se 4 § TGL-S.

⁵⁵ 32 § TGL-S.

någon invändning mot att samboskap förelegat. I fall där någon framfört invändningar eller arbetstagaren och sambon inte varit folkbokförda på samma adress sedan minst sex månader beslutar Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd om sambon ska ha förmånstagarrätt.⁵⁶

Av 44 § TGL-S framgår att den som vill göra anspråk på försäkringsbelopp till SPV ska sända in dödsfallsanmälan med släktutredning, intyg om dödsfallet och intyg om anställning enligt fastställda formulär samt de andra handlingar som SPV kan komma att begära. I de fall SPV för tjänstematrikel för en arbetstagare får SPV normalt kännedom om dennes dödsfall genom prenumeration av folkbokföringsuppgifter från Skatteverket. Brev med information om vem som kan ha rätt till ersättning och hur man gör för att framställa anspråk skickas då ut maskinellt till dödsboets adress. Anmälan görs sedan i praktiken antingen fysiskt eller via e-tjänst tillgänglig på SPV:s webbplats. Den efterföljande handläggningen sker i stor utsträckning manuellt utan automatiserade inslag.

Förutom uppgifter som rör den avlidne behandlas personuppgifter om efterlevande i form av personnummer, namn, adress, relation till den avlidne, kontaktuppgifter, uppgifter i fritext i anmälan eller annat yttrande samt uppgifter om förvaltare, förmyndare eller god man. Folkbokföringsuppgifter rörande efterlevande inhämtas från Skatteverket. Uppgifter inhämtas i vissa fall från Arbetsförmedlingen för att avgöra om den avlidne var deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program och därmed omfattades av grupplivförsäkring. Försäkringsskyddet i de statliga grupplivförsäkringarna kan bestå under viss tid efter det att anställningen, det arbetsmarknadspolitiska programmet eller dylikt är avslutat genom så kallat efterskydd. Det gäller bland annat vid sjukdom.⁵⁷ Det kan då också bli aktuellt att inhämta uppgifter om sjukperioder från Försäkringskassan. I fall som rör sambos förmånstagarrätt behandlas också personuppgifter som förekommer i yttranden från den avlidnes barn eller deras företrädare eller, om den avlidne inte har efterlevande barn, dennes föräldrar. Uppgifter kan också lämnas av den avlidnes syskon i det fall den avlidne inte har efterlevande barn och föräldrarna är avlidna.

I praktiken är behandlade uppgifter i många fall begränsade till uppgifter om den avlidne samt personuppgifter rörande efterlevande som är av mindre integritetskänsligt slag. Känsliga personuppgifter kan dock förekomma i handläggningen, exempelvis i form av indirekta uppgifter om sexuell läggning genom uppgift om make, sambo eller registrerad partner. Även andra uppgifter om personliga förhållanden kan förekomma som, även om de inte utgör känsliga personuppgifter i dataskyddsrättslig mening, ändå kan anses vara mer skyddsvärda. Det gäller framförallt i fall där en utredning behöver göras om ett samboförhållande förelegat. Som framgår ovan kan enskilda arbetstagare också anmäla ett särskilt förmånstagarförordnande till SPV. Enskildas val av

⁵⁶ Se 37 – 38 §§ TGL-S och punkt 1 arbetsgivarnyckeln till avtalet. Att SPV utför handläggande uppgifter åt nämnden framgår av respektive myndighets förordning med instruktion.

⁵⁷ Se 12 – 19 §§ TGL-S och 6 – 12 §§ förordningen om grupplivförsäkring för deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska program.

förmånstagare i sådana förordnanden anses typiskt sett höra till den privata sfären och utgör därmed uppgifter som är av mer integritetskänsligt slag.⁵⁸

Beslut om ersättning från tjänstegrupplivförsäkringen fattas skriftligen av behörig handläggare. Beslutshandlingen innehåller uppgifter i form av personnummer, adress, förmånstyp och belopp som ska betalas ut.

5.2.2.3 Pensionsersättning och särskild pensionsersättning

En del av SPV:s pensionsadministration avser också förmånerna pensionsersättning och särskild pensionsersättning enligt omställningsavtalet och det tidigare trygghetsavtalet. Sådan ersättning kan utgå till arbetstagare som blivit uppsagda på grund av arbetsbrist nära pensionsåldern. Det finns också rätt till särskild pensionsersättning vid sjukdom i vissa fall. Rätten till särskild pensionsersättning enligt omställningsavtalet prövas av Omställningsnämnden.⁵⁹ I det fall Omställningsnämnden beviljar särskild pensionsersättning beräknas och betalas ersättningen dock ut av SPV, som också samordnar och i förekommande fall minskar ersättningen enligt reglerna i avtalet. Särskild pensionsersättning ska exempelvis minskas med viss inkomst som arbetstagaren har och denne har en uppgiftsskyldighet avseende sina inkomstförhållanden.⁶⁰ Rätt till pensionsersättning finns även för arbetstagare som omfattas av avtalet om avgångsförmåner för lokalanställda svenska medborgare. Enligt avtalet utbetalas pensionsersättning bland annat till uppsagd och entledigat arbetstagare som har fyllt 60 år. I de fallen beslutar SPV om pensionsersättning. Likt pensionsersättning enligt trygghets- och omställningsavtalet ska minskning ske med arbetsinkomster som arbetstagaren har, och denne har en uppgiftsskyldighet gentemot SPV om sina inkomstförhållanden. Enligt avtalet beslutar SPV om pensionsersättning och gör nödvändiga minskningar.⁶¹

De personuppgifter som behöver behandlas i ärenden om pensionsersättning och särskild pensionsersättning är i stort sett desamma som vid handläggning av statliga tjänstepensionsförmåner enligt ovan. Det kan framhållas att pensionsersättning och särskild pensionsersättning enligt nyssnämnda avtal endast rör ett fåtal ärenden årligen.

5.2.2.4 Utbetalning av förmånerna

Bestämmelser om utbetalning av de förmåner som SPV hanterar och när det ska ske finns i förordning (2002:869) om utbetalning av statliga tjänstepensions- och grupplivförmåner. Av förordningens 1 § framgår att SPV betalar ut följande förmåner som ska bekostas av staten, nämligen

⁵⁸ Jfr prop. 2020/21:15 s. 19.

⁵⁹ 2 kap. 13 § omställningsavtalet.

⁶⁰ 2 kap. 15 § omställningsavtalet.

⁶¹ 5, 6 och 8 §§ Avtalet om avgångsförmåner för lokalanställda svenska medborgare.

1. tjänstepensionsförmåner enligt statliga pensionsavtal eller andra statliga pensionsbestämmelser,
2. pensionsersättning eller särskild pensionsersättning enligt det statliga avtalet om omställning och enligt det statliga trygghetsavtalet eller årlig ersättning enligt äldre bestämmelser,
3. reservpension eller engångsbelopp som motsvarar reservpension till personal i försvarsmaktens reserver eller i väg- och vattenbyggnadskåren,
4. tjänstegrupplivförmåner enligt statliga grupplivavtal eller andra statliga grupplivbestämmelser, och
5. statliga tjänstepensionsförmåner som ska överföras till Europeiska gemenskapernas pensionssystem enligt lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna.

Av förordningen framgår att SPV även betalar ut förmåner enligt särskilda beslut av regeringen. Av 1 § andra stycket framgår att SPV också betalar ut förmåner som inte bekostas av staten. Med detta avses exempelvis förmåner till arbetstagare hos icke-statliga arbetsgivare, som är frivilliga medlemmar hos Arbetsgivarverket, för vilka statliga avtal tillämpas.

Det kan för tydlighetens skull framhållas att förordningens 1 § första stycke 1 inte avser utbetalning av premiebestämd ålderspension. Sådan pension regleras också i statliga pensionsavtal, men betalas ut av enskilda försäkringsgivare hos vilka premierna har placerats. Detta följer direkt av tillämpligt pensionsavtal.⁶²

Utbetalning av de förmåner och ersättningar som omfattas av utbetalningsförordningen sker enligt 2 § månadsvis vid vissa specifika datum, vilka styrs av den dag i månaden som den förmånsberättigade är född. SPV beslutar dock om sättet och tiden för utbetalning av förmån till den som vistas utom riket, delpension enligt kollektivavtal, det belopp som först förfaller till betalning efter beslut om förmån eller om ökning av förmån, tjänstegrupplivförmåner och statlig tjänstepensionsförmån enligt lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna.

Utbetalningarna medför behov av att behandla personuppgifter, i första hand för att kunna genomföra själva utbetalningen. Behandling sker också för att kunna ta fram och skicka en utbetalningsspecifikation, göra nödvändiga kontroller, minskningar och jämkningar samt för att göra avdrag för preliminärskatt. Behandlade personuppgifter vid utbetalning av förmånerna är bland annat uppgifter om förmånstyp, belopp, utbetalningsperiod och, vid utbetalning av efterlevandeförmåner, maka, make eller sambo och barn. Uppgifter om pensionsgrundande inkomst inhämtas ibland också från den enskilde och Skatteverket i samband med utbetalningen för att bedöma om en förmån ska minskas eller jämkas. Därutöver kan SPV behöva inhämta uppgifter om beviljade förmåner från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten för samordning (se nedan avsnitt 5.2.2.5 om samordning och inkomstkontroller). I det fall den enskilde är föremål för utmätning

⁶² Se 8 kap. 1 § PA 16 Avdelning I och 3 kap. 6 § PA 16 Avdelning II.

behandlas också personuppgifter i utmätningsbeslut från Kronofogdemyndigheten i syfte att kunna verkställa utmätningen.

Utbetalning sker i praktiken via den bank som SPV har avtal med. Detta innefattar att SPV överför personnummer och vilket belopp som ska utbetalas till banken.

Under 2025 genomförde SPV totalt sett ca 4,5 miljoner utbetalningar.

5.2.2.5 Särskilt om samordning och inkomstkontroll

Som framgår ovan behöver SPV i olika fall inhämta uppgifter för samordning, beräkning och kontroll av pensionsrätter och förmåner.

Begreppet ”samordning” har ingen definition i handlägningsförfordningen eller de statliga kollektivavtalen, men förekommer i avtalen i sammanhang där en förmån är beroende av att andra förmåner samtidigt erhålls eller där värdet av en förmån ska justeras med beaktande av andra ersättningar som förmånstagaren erhåller. Det kan också handla om att tjänstetid från ett avtalsområde tillgodoräknas vid beräkning av pensionsförmån i ett annat, vilket normalt sett medför att värdet på pensionsförmånen ökar.

Rätten till vissa pensionsförmåner förutsätter att den enskilde samtidigt erhåller förmåner enligt socialförsäkringsbalken. Rätten till sjukpension enligt PA 16 förutsätter exempelvis att sjuk- eller aktivitetsersättning har beviljats.⁶³ Även beloppet på en pensionsförmån kan påverkas av ersättning enligt socialförsäkringsbalken. Vissa tjänstepensionsförmåner enligt äldre pensionsavtal är exempelvis så kallade bruttoförmåner som ska minskas med belopp som utbetalas i allmän pension.⁶⁴ Pension enligt senare avtal ska i vissa fall minskas med utbetald sjukersättning eller arbetsskadelivränta. Pensionsavtalen har också ett efterskydd. Bestämmelserna innebär att avtalet, beträffande sjukdomsfall och dödsfall, fortsätter att gälla under ytterligare tre månader efter avgång från en anställning. Pensionsnämnden PA 03 har närmare preciserat innebörden av efterskyddsbestämmelsen i pensionsavtalet PA 03. Beslutet tjänar som vägledning även för efterskyddsbestämmelserna i pensionsavtalet PA 16. Av nämndens beslut framgår bland annat att det fortsatta försäkringsskyddet innebär att de förutsättningar som gällde i den anställning arbetstagaren avgick från fortsätter att gälla så länge det föreligger en arbetsoförmåga om minst 25 procent. Hade personen rätt till ett intjänande av förmånsbestämd ålderspension i sin anställning så fortsätter det att gälla så länge personen är sjuk. Det gäller även för den individuella- och den kompletterande ålderspensionen. Om personen senare får en sjukförmån från Försäkringskassan som grundar rätt till sjukpension så ingår även sådan rätt i

⁶³ 9 kap. 1 § PA 16 avd. I och 5 kap. 1 och 2 §§ PA 16 avd. II.

⁶⁴ Det gäller bl.a. för ålderspension och efterlevandepension enligt PA-SPR.

försäkringsskyddet. Utöver det innehåller skyddet även rätt för efterlevande till efterlevandepension.⁶⁵

De förmåner som SPV handlägger och betalar ut behöver alltså i vissa fall samordnas med förmåner som Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten betalar ut enligt socialförsäkringsbalken. SPV har överenskommelser med Försäkringskassan respektive Pensionsmyndigheten som omfattar informationsutlämnande avseende person- och förmånsuppgifter till SPV via tjänsterna LEFI Online och LEKA. Inom ramen för informationsutlämnandet ställer SPV fråga om viss person genom utlämnande av personnummer, och får svar från Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens register. Uppgifterna lämnas, enligt överenskommelsen, under förutsättning att det finns ett aktuellt ärende avseende omfrågad person hos SPV. Regler om utlämnande av uppgifter från registren finns bland annat i 114 kap. 9 § socialförsäkringsbalken och i förordning (1980:995) om skyldighet för Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten att lämna uppgifter till andra myndigheter. Bestämmelsen i förordningen utgör en sådan uppgiftsskyldighet som bryter sekretess enligt 10 kap. 28 § OSL.

Behandlade personuppgifter är bland annat personnummer, namn, beviljade socialförsäkringsförmåner, sjukperioder, utbetalningsperioder och belopp. Tjänsterna möjliggör prenumeration av uppgifter och aviseringar sker när ett beslut fattas eller ett befintligt beslut ändras. Genom uppgiftsinhämtandet och den samordning som sker behandlas känsliga personuppgifter om hälsa. Uppgifter av detta slag kan komma att behandlas både i samband med handläggning inför beslut och efter beslut när förmånerna utbetalas. De kan bland annat medföra att en förmån beviljas, att en redan beviljad förmån ändras eller omräknas till ett annat belopp samt att intjänande till ålderspensionen fortsätter även efter avgång från statlig anställning i enlighet med pensionsavtalens bestämmelser om efterskydd.

Som framgår av avsnitt 5.2.2.1. och 5.2.2.3 ska vissa förmåner vidare minskas utifrån pensionsgrundande inkomst eller annan ersättning. Det rör inkomstgaranti enligt förordning (2016:411) om tjänstepension, inkomstgaranti och avgångsvederlag till myndighetschefer och enligt förordning (2016:1022) om inkomstgaranti, tjänstepension och vissa försäkringsförmåner för statsråd samt motsvarande äldre förordningar. En bestämmelse om minskning finns i 12 § förordning 2016:411. Denna bestämmelse tillämpas även för inkomstgaranti enligt förordning 2016:1022 enligt 2 § den förordningen. Minskning ska också ske avseende förmånerna pensionsersättning och särskild pensionsersättning enligt trygghetsavtalet och omställningsavtalet och pension enligt avtal 1996-10-21 om särskild pension för vissa yrkesofficerare med fullmakt m.m. samt avtalet 1999-12-17 om särskild pension för vissa yrkesofficerare med fullmakt m.m. Bestämmelser om minskning finns i avtalen.

För beräkning och kontroll i de ärenden där minskning eller jämkning ska ske enligt ovan inhämtas uppgifter om pensionsgrundande inkomst i vissa fall,

⁶⁵ Pensionsnämndens beslut 2006-02-21 och 2006-03-18, § 5 i respektive protokoll, begäran om tolkning av villkoren i § 35 PA 03.

utöver från den som ärendet gäller, från Skatteverket. Bestämmelser som reglerar utlämnandet av uppgifterna finns i 7 a § förordning om behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.⁶⁶

5.2.3 Återkrav

PA 16 och de tidigare pensionsavtalen PA 03, PA-91, PA-SPR, samt Statens allmänna tjänstepensionsreglemente (1959:287), SPR, innehåller regler om återbetalning av tjänstepensionsförmåner som betalats ut obehörigen eller med ett för högt belopp. Återbetalningsreglerna är i de senare pensionsavtalen utformade så att återbetalning ska ske om förmånstagaren orsakat den felaktiga utbetalningen genom oriktiga uppgifter eller underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet eller på annat sätt. Återbetalning ska också ske om förmånstagaren i annat fall bort inse att utbetalningen var oriktig. Återbetalningsskyldigheten får helt eller delvis efterges om det finns särskilda skäl.⁶⁷ Befogenhet att återkräva felaktigt utbetalda förmåner, liksom att efterge återbetalningsskyldigheten, tillkommer arbetsgivaren⁶⁸. Enligt arbetsgivarnycklarna till de statliga tjänstepensionsavtalen utövas arbetsgivarens befogenhet i dessa fall av SPV.

Ärenden om återkrav innefattar behandling av personuppgifter för att utreda om återbetalningsskyldighet föreligger samt om det finns skäl för eftergift. De ärenden som avsett beviljande och utbetalning av förmåner behöver i denna hantering granskas. Behandlade uppgifter är därför till stor del desamma som behandlas vid handläggning och utbetalning av tjänstepensionsförmåner, dvs. namn, personnummer, adress, avtalstillhörighet, utbetalda förmåner, belopp och utbetalningsperiod. I återkravsärenden förekommer också personuppgifter i beslutsunderlag och anteckningar. Det kan röra eventuella personuppgifter i sammanställningar och anteckningar i ärendet om vad som har förorsakat den felaktiga utbetalningen, vad den enskilde fått för information och om denne bort inse att utbetalningen varit felaktig. Eftersom den enskildes synpunkter på frågan om återbetalningsskyldighet inhämtas behandlas typiskt sett också ytterligare personuppgifter som lämnas av den enskilde själv. Behandling kan innefatta känsliga personuppgifter och andra integritetskänsliga personuppgifter, exempelvis om den enskildes hälsa och uppgifter om den enskildes ekonomi utöver uppgifter om utbetalda förmåner. Uppgifterna kan ha betydelse vid prövning om det finns skäl att helt eller delvis efterge återbetalningsskyldigheten. I det fall ett återkrav bestrids av den enskilde behöver SPV också fråga om denne är eller har varit medlem i fackförening.

⁶⁶ När bestämmelsen om uppgiftsskyldighet gentemot SPV i 7 a § infördes utökades också sekretessen i 28 kap. 8 § OSL genom att de ärenden som omfattades av inkomstkontrollen lades till i bestämmelsen, se prop. 2007/08:160, *Utökat elektroniskt informationsutbyte*, s. 112 f.

⁶⁷ Se PA 16 avd. II 10 kap. 7 §.

⁶⁸ Med arbetsgivaren avses enligt 1 kap. 2 § PA 16 Arbetsgivarverket eller den myndighet/motsvarande som Arbetsgivarverket bestämmer, om inte regeringen före skriver något annat.

Detta bland annat på grund av de arbetsrättsliga processreglerna i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister. SPV ska exempelvis överlämna tvistiga återkravsärenden till Arbetsgivarverket om ärendena rör fackligt anslutna förmånstagare.⁶⁹ Återkravshanteringen hos SPV omfattar några hundra ärenden årligen. Under 2025 återkrävdes utbetald ersättning i 306 fall.

5.2.4 Debitering av myndigheter och redovisning av statliga pensionsåtaganden

Till SPV:s uppgifter hör också att debitera myndigheter och andra arbetsgivare som är anslutna till de statliga avtalsförsäkringarna premier samt svara för att värdet av statens åtagande i fråga om dessa försäkringar kan redovisas. SPV ska också redovisa de statliga avtalsförsäkringarnas intäkter, kostnader och förpliktelser till den del förmånerna ska belasta anslaget Statliga tjänstepensioner m.m.⁷⁰

Skyldigheten för myndigheter att betala premier för de statliga avtalsförsäkringarna, och SPV:s skyldigheter vid debitering av premierna, framgår bland annat av förordning (1997:908) om premier för de statliga avtalsförsäkringarna.⁷¹ Förordningen gäller för myndigheter under regeringen. En myndighet ska betala premier för sina anställdas förmåner enligt den statliga tjänstepensioneringen, grupplivförsäkringen och personskadeförsäkringen samt, när det gäller pensionsersättning och särskild pensionsersättning, enligt det statliga avtalet om omställning och enligt det statliga trygghetsavtalet.

Enligt förordningen fastställs premierna enligt de grunder som bestäms av SPV. Grunderna framgår av de försäkringstekniska riktlinjerna för statens avtalsförsäkringar med tillhörande beräkningsunderlag och finansieringsvillkor som beslutas av SPV. Vidare följer av förordningen att premierna ska täcka kostnaderna för administrationen av förmånerna. SPV ska fastställa premierna månadsvis. Dessa beräknas som individuellt beräknade premier för de personer som omfattas av respektive förmån.⁷² Till SPV:s skyldigheter enligt förordningen hör också att senast vid utgången av november månad lämna myndigheterna en prognos över premierna för det kommande året.⁷³

Premieberäkningen sker till stor del automatiserat. Ett mindre antal så kallade engångspremier beräknas manuellt. Kontroller sker för att säkerställa att resultaten överensstämmer med de försäkringstekniska riktlinjerna. Eftersom premierna beräknas månadsvis som individuellt beräknade premier för de personer som omfattas av respektive förmån behöver personuppgifter behandlas rörande ett stort antal registrerade för ändamålet att debitera myndigheter korrekta premier och göra prognoser. Behandlingen kan innefatta

⁶⁹ 2 kap. 1 § LRA jämförd med 9 § förordning (1976:1021) om statliga kollektivavtal m.m.

⁷⁰ Förordning med instruktion för SPV 2 § p. 4-5.

⁷¹ Även utbetalningsförordningen innehåller vissa bestämmelser om finansiering av förmåner.

⁷² 3 och 5 §§ premieförordningen.

⁷³ 4 § premieförordningen.

känsliga personuppgifter om hälsa, bland annat i samband med så kallad premiefrielse⁷⁴. De personuppgifter som behandlas utgörs i huvudsak av de uppgifter som SPV samlat in inom ramen för matrikelföringen.

5.2.5 Statistik och analyser

Enligt 2 a § myndighetsinstruktionen ska SPV årligen till regeringen redovisa statistik avseende de statsanställdas utgående förmåner inom myndighetens ansvarsområde. Redovisningen ska omfatta kompetensnivåerna lednings-, kärn- och stödkompetens. Den individbaserade statistik som ingår i statistikrapporten ska vara uppdelad efter kön, om det inte finns särskilda skäl mot detta. Statistiken enligt bestämmelsen omfattar de förmånsbestämda pensionsförmånerna i de statliga pensionsavtalen. Redovisningen sker i form av en årlig statistikrapport som översänds regeringen men som också publiceras på SPV:s webbplats. Enligt regleringsbrev har SPV vidare återkommande analysuppdrag kopplade till anslaget 1:4 Statliga tjänstepensioner m.m., där myndigheten bland annat har att redovisa prognoser för utgifter avseende den statliga tjänstepensionen och premier.

För att uppfylla statistikuppdraget i myndighetsinstruktionen samt göra statistiska analyser och prognoser enligt regleringsbrevet förs bland annat ett statistikregister innehållande vissa uppgifter som samlats in genom myndighetens matrikelföring. De personuppgifter som förekommer i statistikregistret är bland annat internt person-Id. För personer med statlig anställning förekommer vissa uppgifter inom kategorin anställningsuppgifter (se ovan avsnitt 5.2.1). För personer som tidigare haft statlig anställning finns uppgifter om senaste arbetsgivare och senaste anställningsdatum. För personer med rätt till någon förmån som SPV administrerar, före utbetalning eller under utbetalning, förekommer också uppgift om förmånstyp, omfattning, belopp och första månad för utbetalning. För personer med intjänande av pensionsförmån förekommer vidare information om premier som betalas av arbetsgivaren och uppgift om eventuell premiefrielse. I statistikregistret förekommer till viss del känsliga personuppgifter om hälsa. Det rör uppgift om att en person har sjukpension under utbetalning, uppgift om att en person har intjänande av pension i samband med sjukförmån hos Försäkringskassan. Även uppgift om premiefrielse kan indirekt utgöra en känslig personuppgift då premiefrielse normalt inträder vid arbetstagarens sjukdom.

För den årliga statistikrapporten inhämtas, utöver uppgifter från statistikregistret, vissa andra uppgifter från SPV:s databaser. Uppgifter inhämtas också från Arbetsgivarverket i form av uppgift om kompetensnivå avseende de personer som ska ingå i statistiken. Inhämtandet sker på begäran

⁷⁴ Premierna för statens avtalsförsäkringar betalas löpande av anställningsmyndigheterna. I vissa fall finns dock rätt till s.k. premiefrielse enligt finansieringsvillkoren för de statliga avtalsförsäkringarna. Det gäller bland annat för en försäkrad som under mer än 90 dagar i följd varit arbetsoförmögen till minst en fjärdedel av heltid. Vid premiefrielse betalas premierna istället av den statliga försäkringsrörelsen.

genom att SPV överför personnummer till Arbetsgivarverket och SPV får då de aktuella personernas kompetenskod från Arbetsgivarverket. Framtagandet av statistik sker alltså på personnivå. Den färdiga statistiken som redovisas är dock på aggregerad nivå där det inte är möjligt att koppla uppgifterna till enskild person.

Utöver statistik enligt myndighetsinstruktionen och regleringsbrevet tas viss statistik också fram inom ramen för SPV:s uppdrag som valcentral (se nedan avsnitt 5.3.1), i enlighet med åtaganden i överenskommelsen med Arbetsgivarverket. Det rör bland annat statistiska sammanställningar över de försäkrades val av placering och flytt av pensionsmedel. SPV publicerar idag denna statistik på sin webbplats i en form som inte gör det möjligt att identifiera de enskilda försäkrade.⁷⁵ SPV förser också Pensionsnämnden med viss statistik gällande det individuella valet.

5.2.6 Service, information och annat uppgiftslämnande

SPV har en förhållandevis omfattande service- och informationsverksamhet. Verksamheten kan sägas främst ha koppling till SPV:s regleringsbrev, i vilket anges att myndigheten ska bedriva en säker och effektiv pensionsadministration, med väl utvecklad kvalitet och service. Myndigheten ska enligt regleringsbrevet också redovisa hur arbetsgivarna, de anställda och f.d. anställda samt pensionärerna bedömer den service och information som myndigheten ger vid hanteringen av statliga avtalsförsäkringar. Inom ramen för denna verksamhetsdel lämnar SPV ut personuppgifter både till den enskilde själv och till olika aktörer. Syftet med denna verksamhet är främst att enskilda ska få en samlad bild av sin pension, ges möjlighet att planera sin pensionering samt förstå hur olika val påverkar den framtida pensionen. Information ges både genom egna e-tjänster och i samverkan med andra aktörer samt i direktkontakt med enskilda via telefon, e-post, chatt eller brev.

SPV behöver därutöver i flera andra fall lämna ut personuppgifter till enskilda och myndigheter. Det kan handla om att uppgifter begärs ut som allmän handling med stöd av 2 kap. TF, eller uppgifter som begärs ut med stöd av 6 kap. 4 och 5 §§ OSL. Uppgifter behöver ibland också lämnas ut för att fullgöra andra rättsliga skyldigheter. För att SPV ska kunna efterfråga uppgifter om en individ hos andra myndigheter krävs också att uppgifter som identifierar individen lämnas ut.

5.2.6.1 E-tjänster för anställda och arbetsgivare

SPV tillhandahåller en e-tjänst för enskilda personer som har ett intjänande av statlig tjänstepension. Genom e-tjänsten kan enskilda ta del av vissa uppgifter

⁷⁵ Se information på SPV:s webbplats, [Pensionsstatistik - SPV](#), besökt 2026-03-23.

från den egna tjänstematrikeln.⁷⁶ Det inkluderar uppgifter om ledighet och orsaker till detta inklusive uppgift om sjukskrivning, dvs. känsliga personuppgifter. Enskilda kan också få prognoser om sin framtida pension, se placering och värde på den valbara delen av tjänstepensionen och sina utbetalningar och skatteavdrag. I tjänsten kan den enskilde också skicka in en ansökan om förmånsbestämd ålderspension eller initiera flytt av kapital avseende den valbara delen av tjänstepensionen, begära rättelse av uppgifter samt chatta med SPV. Inloggning i tjänsterna sker bland annat genom Bank-Id.

Vissa anställningsuppgifter är också tillgängliga för den anställdes arbetsgivare genom vissa e-tjänster för administrativa ändamål. Det kan handla om tjänster för att visa anställningsuppgifter, rätta och komplettera inrapporterade uppgifter samt för att ta del av nuvarande pensionsskuld och fakturaspecifikationer. Rörande en av dessa e-tjänster pågår en översyn för att utröna vilka anställningsuppgifter som ska vara tillgängliga för arbetsgivare.

5.2.6.2 Samverkan med minPension

Min Pension i Sverige AB är ett helägt dotterbolag till Svensk Försäkring Service AB som sedan 2004 driver pensionsportalen minpension.se. Bolaget är ett resultat av ett samarbete mellan staten och pensionsbolagen och regleras genom ett konsortialavtal, där Pensionsmyndigheten och SPV representerar staten. Pensionsportalen är en oberoende och kostnadsfri tjänst som syftar till att ge alla svenska medborgare en samlad bild av sina pensionsförmåner, möjligheten att göra prognoser och planera uttag. De anslutna pensionsaktörerna, däribland SPV, lämnar löpande uppgifter till tjänsten.

När en enskild registrerar sig som användare på minPension godkänner användaren vissa användarvillkor. I korthet innebär dessa villkor bland annat att användaren ger minPension fullmakt att begära ut användarens uppgifter från anslutna pensionsaktörer och i övrigt vidta de åtgärder som är nödvändiga för att kunna tillhandahålla tjänsterna till användaren. Så länge användaren ses som aktiv får företaget vidare i uppdrag att löpande hämta in användarens uppgifter från anslutna pensionsaktörer.

SPV och andra anslutna pensionsaktörer har i anslutningsavtalet med minPension åtagit sig att enligt visst förfarande lämna ut de uppgifter som en användare har tillåtit minPension att hämta in. Uppgifterna tillhandahålls i ett särskilt format och på ett särskilt sätt, så kallat MISLife-format, vilket utgör standard för kommunikation av försäkringsinformation. SPV lämnar ut uppgifter på förfrågan. Förfrågan sker till SPV när en användare loggar in på pensionsportalen. Förfrågan respektive utlämnande, rörande den aktuella användaren, sker genom ett automatiserat fråge- och svarsfil-förfarande. Vilka personuppgifter som lämnas för en användare av pensionsportalen beror på vilket pensionsavtal användaren tillhör. Det rör till stora delar de uppgifter som finns i personens tjänstematrikel. De personuppgifter som lämnas ut är bland

⁷⁶ Anställningsuppgifter är för närvarande tillgängliga för personer som har ett intjänande av förmånsbestämd ålderspension.

annat uppgifter om personnummer, försäkringsnummer, senaste månadslön, tjänstepensionsgrundande lön de fem senaste åren, uppskattad lön nästkommande år, intjänad tjänstetid efter år 2003, intjänad tjänstetid före 2003 över 7,5 inkomstbasbelopp, intjänad tjänstetid före 2003 under 7,5 inkomstbasbelopp, eventuella samordningsbelopp, pensionsålder i månader, framtida utbetalningsperiod, fribrevsvärde, om användaren är aktiv eller har ett fribrev, en produktkod och anställningskategori.

För att tillhandahålla uppgifter för användning i pensionsportalen genom det ovan beskrivna förfarandet gör SPV varje månad bearbetningar och sammanställningar av relevanta uppgifter för varje person som har ett intjänande av pension hos SPV. Detta görs därmed inte bara för personer som är en användare av pensionsportalen eftersom vem som helst kan bli användare hos pensionsportalen och därvid komma att, genom beskrivet förfarande, efterfråga uppgifter som behövs för användning i pensionsportalen.

5.2.6.3 Andra regelbundna utlämnanden av personuppgifter

Utlämnanden till pensionsinrättningar

SPV lämnar återkommande ut personuppgifter till pensionsinrättningar inom andra avtalsområden för tjänstepension. Uppgifterna lämnas efter begäran och rör typiskt sett uppgifter om pensionsgrundande tjänstetid och intjänad förmån för en viss individ. Bakgrunden är att dessa aktörer, likt SPV, har behov av uppgifterna vid beräkning av de förmåner som dessa administrerar.

Utlämnanden till försäkringsförmedlare m.fl.

Personuppgifter lämnas också löpande ut till försäkringsmäklare, förmedlare och ombud via SPV:s förmedlarservice. Uppgifterna begärs ut med stöd av fullmakt från den enskilde. Det som efterfrågas är typiskt sett intjänad pensionsrätt, förmån och en prognos om förmånsbelopp. Svar lämnas i vissa fall automatiserat. Detta sker när den enskilde som begäran gäller inte har ett intjänande av statlig tjänstepension eller annan förmån som SPV administrerar. Ett automatiserat utlämnande av personuppgifter sker i vissa fall också när den enskilde har ett intjänande. Detta gäller under vissa förutsättningar som bland annat är kopplade till vilket pensionsavtal den enskilde omfattas av.

Utlämnanden till myndigheter i vissa fall

Utöver vad som angetts ovan om utlämnanden av personuppgifter till anställningsmyndigheterna via e-tjänster lämnar SPV också löpande ut personuppgifter till vissa andra myndigheter. Det rör bland annat kontrolluppgifter till Skatteverket enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) och uppgift om verkställd utmätning till Kronofogdemyndigheten. Uppgifter om personnummer lämnas som ovannämnt också regelmässigt ut till

Försäkringskassan vid samordning av förmåner. Personuppgifter lämnas också ut efter begäran från annan myndighet med stöd av 6 kap. 5 § OSL i enskilda fall, förutsatt att sekretess inte råder för uppgifterna. En vanligt förekommande begäran hos SPV rör sammanställningar av uppgifter om anställningstid för myndighetens anställda. Dessa används bland annat hos begärande myndighet för att räkna ut statlig anställningstid enligt förordning (1974:225) om utmärkelsen för ”Nit och redlighet i rikets tjänst”.

5.3 Pensionsverksamhet på uppdrag

SPV har bemyndigande i 3 § myndighetsinstruktionen att utföra viss uppdragsverksamhet. Enligt bestämmelsen får SPV i anslutning till sitt verksamhetsområde utföra uppdragsverksamhet åt en statlig myndighet. Myndigheten får även utföra uppdragsverksamhet åt någon annan än en statlig myndighet om den som uppdraget avser har en nära anknytning till statlig verksamhet och de för uppdragsgivaren tillämpliga tjänstepensionsbestämmelserna utgör eller liknar de statliga tjänstepensionsbestämmelserna.

Med stöd av bemyndigandet har SPV åtagit sig flera uppdrag både åt statliga myndigheter och enskilda aktörer. Uppdragen och den behandling av personuppgifter dessa innefattar redovisas översiktligt i det följande.

5.3.1 Administration av premiebestämd pension inklusive individuell ålderspension (Valcentral)

När pensionsavtalet PA 03 slöts enades kollektivavtalsparterna om att införa en individuell ålderspension, som innebär att arbetsgivaren betalar en viss avgift till en pensionsförsäkring hos en försäkringsgivare. Parterna kom överens om att arbetstagarna skulle ges möjlighet att själva välja försäkringsgivare och att SPV skulle erbjudas att administrera valet av den individuella ålderspensionen. Arbetsgivarverket och SPV ingick under 2002 en överenskommelse om administrationen av valet av den individuella ålderspensionen, som kom att ersättas av en ny överenskommelse under 2006. Under 2011 skrevs en ny överenskommelse som i sin tur ersattes av den nu gällande överenskommelsen från 2016 efter att pensionsavtalet PA 16 trädde i kraft.

Av överenskommelsen följer att SPV är administratör för premiebestämd pension inklusive valcentral och flyttnav för individuell ålderspension. SPV ska enligt överenskommelsen bland annat skicka ut valpaket till de anställda, registrera de anställdas val av försäkringsgivare, meddela överföringskrav för uppgifter som arbetsgivarna ska lämna, förmedla av arbetsgivaren inbetalt premie till vald försäkringsgivare, lämna de anställda årsbesked om inbetalda premier på respektive försäkring och tillhandahålla kundservice för anställda och arbetsgivare. SPV ska enligt överenskommelsen också förmedla inbetalda premier från arbetsgivaren till Kåpan Tjänstepension,

som dels är valbar försäkringsgivare, dels är försäkringsgivare i de fall den anställda inte gör något aktivt val. Kåpan Tjänstepension är också försäkringsgivare för de premiebestämda delar som den anställda inte kan välja försäkringsgivare för, såsom kompletterande ålderspension och ålderspension flex. Enligt överenskommelsen mellan SPV och Arbetsgivarverket ska arbetsgivarna lämna uppgifter till SPV i enlighet med överföringskrav som meddelas av SPV. Enligt anslutningsavtal som tecknats mellan Arbetsgivarverket och de valbara försäkringsgivarna har försäkringsgivarna åtagit sig att lämna vissa uppgifter om försäkringens värde till SPV för att SPV ska kunna ta fram ett gemensamt värdebesked till de försäkrade arbetstagarna.

I samband med ikraftträdandet av pensionsavtalet PA 16 infördes vidare en flytträtt av pensionskapital som avser de premiebestämda delarna i pensionsavtalet. För arbetstagare som omfattas av Avdelning I innebär det intjänat kapital i ålderspension valbar och för de som omfattas av Avdelning II intjänat kapital i den individuella ålderspensionen.⁷⁷ I enlighet med överenskommelsens mellan Arbetsgivarverket och SPV är det SPV som administrerar arbetstagarens nyval, omval och flytt av försäkringskapital till andra försäkringsgivare som är anslutna till PA 16.

Överenskommelsen innehåller vidare vissa åtaganden som rör statistik. SPV ska bland annat lämna en statistisk sammanställning över val och flytt genom kvartalsvis publicering på SPV:s hemsida. Viss statistik om det individuella valet ska enligt bilaga till överenskommelsen även lämnas till Pensionsnämnden PA 16.

Som framgår ovan innebär uppdraget flera åtaganden och sammantaget en omfattande behandling av personuppgifter som innefattar flera olika behandlingar. Det rör bland annat registrering av val, sammanställning av försäkringsuppgifter, utlämnanden till försäkringsgivare med mera. Behandlade uppgifter rör främst ekonomiska uppgifter om inbetalda premier. Vidare behandlas uppgifter om storleken på tillgodohavandet, arbetstagares val av försäkringsgivare, försäkringstyp i form av traditionell försäkring eller fondförsäkring, och vad arbetstagare har valt i fråga om skydd av tjänstepensionsmedel till förmån för efterlevande, så kallat återbetalningsskydd. De senare uppgifterna, arbetstagares val av försäkringsgivare och återbetalningsskydd, är sådana uppgifter som kan anses höra till den privata sfären. Även storlek på tillgodohavande av tjänstepensionsmedel kan anses mer integritetskänsligt.⁷⁸ Några känsliga personuppgifter i dataskyddsrättslig mening behandlas däremot inte inom ramen för uppdraget som valcentral.

⁷⁷ PA 16 Avd I, 7 kap. Flytt av pensionskapital och Avd II, 3 kap. Premiebestämd ålderspension 7 och 8 §§.

⁷⁸ Se prop. 2020/21:15 s. 15. Uppgifter om enskilda val av försäkringsgivare och återbetalningsskydd skyddas av sekretess med ett omvänt skaderekvisit respektive absolut sekretess.

5.3.2 Ersättning till riksdagens ledamöter

Bestämmelser om riksdagsledamöters pensionsförmåner och annan ersättning finns i ersättningslagen. Ersättningslagen innehåller bland annat bestämmelser om riksdagsledamöters rätt till ålderspension (9 kap.), sjukpension (10 kap.), efterlevandepension (11 kap), inkomstgaranti (12 kap) och ekonomiskt omställningsstöd (13 kap).

Om inte annat är särskilt föreskrivet ska Riksdagsförvaltningen enligt 2 § lag (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen besluta i frågor om ekonomiska förmåner enligt ersättningslagen respektive den upphävda lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet. SPV har sedan lång tid tillbaka betalat ut pensionsförmåner på uppdrag av Riksdagsförvaltningen med stöd av 3 § SPV:s instruktion, och även beslutat i ärenden om utbetalning av avgångsförmåner. Beslutanderätten har tidigare följt av uppdragsavtal mellan SPV och Riksdagsförvaltningen, men har successivt förts in i lag. Sedan den nuvarande ersättningslagen trädde i kraft har SPV bland annat beslutanderätt i ärenden om ålderspension, sjukpension och efterlevandepension.⁷⁹ Av ersättningslagen framgår också att SPV bland annat beslutar om utbetalning av inkomstgaranti och ekonomiskt omställningsstöd samt återkrav av förmånerna.⁸⁰ Beslut om rätten till inkomstgaranti och ekonomiskt omställningsstöd fattas dock av Riksdagens arvodesnämnd.⁸¹

Likt vissa förmåner enligt förordningarna om tjänstepension, inkomstgaranti och avgångsvederlag till myndighetschefer och statsråd ska inkomstgaranti och ekonomiskt omställningsstöd enligt ersättningslagen minskas med pensionsgrundande inkomst enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken. I ersättningslagen har införts uppgiftsskyldighet för Skatteverket gentemot SPV att lämna uppgifter om sådan inkomst, under förutsättning att uppgifterna har betydelse i ett ärende om inkomstgaranti eller ekonomiskt omställningsstöd.⁸²

För att besluta i ärenden om ålderspension, sjukpension och efterlevandepension behöver personuppgifter behandlas. Det innefattar namn, personnummer, kontaktuppgifter, arvodes- och inkomstuppgifter m.m. samt i vissa fall uppgifter om efterlevande. För handläggning av ärenden om sjukpension är nödvändigt att behandla vissa känsliga personuppgifter om hälsa i form av beviljade socialförsäkringsförmåner avseende sjuk- och aktivitetsersättning. Den behandling av personuppgifter som sker i de ärenden som SPV beslutar i enligt ersättningslagen är alltså likartad den behandling som sker inom ramen för handläggningen och utbetalningen av statliga tjänstepensionsförmåner, se avsnitt 5.2.2.1 ovan.

Utöver de skyldigheter som framgår av ersättningslagen sköter SPV, på Riksdagsförvaltningens uppdrag, beräkning, utbetalning och övrig administration av pensions- och avgångsförmåner för riksdagsledamöter, tidigare EU-parlamentariker och efterlevande. Uppdraget och SPV:s åtaganden

⁷⁹ 9 kap. 22 §, 10 kap. 10 § respektive 11 kap. 16 § ersättningslagen.

⁸⁰ 12 kap. 28 och 35 §§ samt 13 kap. 24 och 31 §§ ersättningslagen.

⁸¹ 12 kap. 26-27 §§ respektive 13 kap. 22-23 §§ ersättningslagen.

⁸² 12 kap. 33 § och 13 kap. 30 § ersättningslagen.

regleras i en överenskommelse mellan Riksdagsförvaltningen och SPV. Behandlingen av personuppgifter inom ramen för det uppdraget regleras i ett personuppgiftsbiträdesavtal mellan myndigheterna.

5.3.3 Administration för Kåpan Tjänstepension

Kåpan Tjänstepension är, som nämnt i avsnitt 5.3.1, en försäkringsgivare i form av ett tjänstepensionsbolag som på uppdrag av arbetsmarknadsparterna förvaltar viss premiebestämd pension för statligt anställda. Kåpan Tjänstepension är även valbar försäkringsgivare för de valbara delarna av den premiebestämda pensionen. SPV har sedan 1992 haft Kåpan Tjänstepensions uppdrag att utföra administration av bolagets försäkringar. Avtalet har omförhandlats och ändrats i omgångar genom åren. SPV:s uppdrag för Kåpan Tjänstepensions räkning innefattar enligt nuvarande avtal viss försäkringsadministration och it-drift som bland annat omfattar hantering av ansökningar om tjänstepension, återbetalningsskydd och anmälan om särskilt förmånstagarförordnande, registrera ändrade skatteavdrag, administrera försäkringsmäklarförfrågningar, tillhandahålla kundservice med mera.

Behandlingen av personuppgifter inom ramen för uppdraget är sammantaget omfattande. Behandlingen regleras i ett personuppgiftsbiträdesavtal mellan SPV och Kåpan Tjänstepension.

5.3.4 Andra administrationsuppdrag

SPV har också ett stort antal administrationsuppdrag åt andra enskilda än Kåpan Tjänstepension. I de allra flesta fall rör det sig om pensionsadministration åt tidigare statliga arbetsgivare. I samband med bolagisering av statlig verksamhet under 90-talet har så kallade överlåtelseavtal tecknats mellan staten och bolaget. Av avtalen framgår vilka pensionsåtaganden som respektive bolag övertog från staten. En del bolag har sedan tecknat administrationsavtal med SPV, som avser administration av det pensionsåtagande som de anställda i bolaget tjänat in per bolagiseringstidpunkten. SPV:s åtaganden enligt uppdragen inkluderar bland annat att ta emot och bearbeta pensionspåverkande uppgifter, beräkningar av förmåner och premier, fakturering av premier, omräkningar, bevakning av överenskommelser mellan arbetsmarknadens parter som påverkar aktuella pensionsavtal, framställning och utskick av pensionsbesked, fastställande/beslut om och utbetalningar av förmåner, återkrav av felaktigt utbetald ersättning samt tillhandahållande av kundservice.

Den administration som sker på uppdrag motsvarar i stor grad den som sker inom den statliga pensionsadministrationen. Även den behandling av personuppgifter som sker inom uppdragsverksamheten är i stort sett motsvarande den behandling som sker i den statliga pensionsadministrationen, både sett till behandlingar och kategorier av personuppgifter. I många fall regleras behandlingen i personuppgiftsbiträdesavtal mellan SPV och bolagen.

5.4 Viss annan verksamhet

Statsanställda omfattas av avtalet om ersättning vid personskada (PSA) som tecknats av parterna på det statliga avtalsområdet. Avtalet reglerar ersättning vid bland annat arbetsolycksfall, arbetssjukdom, olycksfall på vägen till eller från arbetet och vålds- och misshandelsskador. Arbetsmarknadsparterna har enats om att anlita försäkringsbolaget AFA Försäkring (AFA) för att reglera försäkringsfall enligt avtalet. SPV handlägger inga ärenden och betalar heller inte ut ersättning enligt avtalet. AFA rekviderar medel för utbetalning av personskadeersättningen från anslag 1:4 Statliga tjänstepensioner m.m. som SPV disponerar. Denna administration innebär en viss behandling av personuppgifter, inklusive känsliga personuppgifter.

Som framgår ovan i avsnitt 5.2.4 betalar myndigheter in premier till SPV som ska finansiera utbetalningen av personskadeersättning. Om en myndighet enligt särskilda föreskrifter ska svara för kostnaderna för en utbetald förmån, ska premier dock inte betalas för förmånen. Sådana föreskrifter finns bland annat i förordningen (SAVFS 1990:3 A1) om utbetalningen av personskadeersättning.⁸³ I praktiken ska vissa arbetsgivare direktfaktureras för utbetald försäkringsersättning istället för att betala försäkringsmässigt beräknade premier. I dessa fall skickar AFA ett underlag till SPV med uppgift om vilka utbetalningar som gjorts rörande individer som tillhör direktfakturerade arbetsgivare. SPV sköter därefter faktureringen. I dessa fall, där SPV får uppgifter om individer som får personskadeersättning, behandlas indirekt känsliga personuppgifter om hälsa.

5.5 Intern administrativ och stödjande verksamhet

SPV behandlar också personuppgifter i den interna administrationen vid hantering av exempelvis personal- och lokalfrågor, ekonomiadministration och säkerhet. Det kan handla om behandling av personuppgifter för allt från behörighetssystem, passersystem, löneutbetalningar, säkerhetsprövningar m.m. Denna del av verksamheten torde inte skilja sig nämnvärt från sådan administrativ verksamhet som sker hos andra myndigheter, varför en redogörelse i denna del inte bedöms vara motiverad.

⁸³ Se 9 § premieförordningen.

6 Rättsliga grunder och stöd för behandling av känsliga personuppgifter i SPV:s verksamhet

Som framgår av föregående kapitel finns det behov av att behandla flera personuppgifter inom SPV:s kärnverksamhet för att administrera pensionsförmåner och andra ersättningar. Av den allmänna redogörelsen av dataskyddsförordningen i kapitel 4 ovan måste all behandling av personuppgifter kunna knytas till en rättslig grund i artikel 6 dataskyddsförordningen. Den rättsliga grunden måste också vara tydlig, precis och förutsägbar för dem som omfattas av den i enlighet med skäl 41 dataskyddsförordningen. För behandling av känsliga personuppgifter ska därutöver ytterligare krav vara uppfyllda, närmare bestämt ska det finnas ett tillämpligt undantag i artikel 9.2 dataskyddsförordningen.

Såvitt avser SPV:s behandling av personuppgifter görs följande bedömning i fråga om tillämpliga rättsliga grunder och undantag.

6.1 De flesta behandlingar har rättslig grund som en uppgift av allmänt intresse eller rättslig förpliktelse

Av den allmänna redogörelsen om dataskyddsregelverket i kapitel 4 framgår att sådan verksamhet som en statlig myndighet bedriver inom ramen för sin befogenhet är av allmänt intresse. SPV har, som framgår ovan, i författning och kollektivavtal ålagts en rad uppgifter som rör administration av statliga tjänstepensionsförmåner och andra ersättningar. Enligt SPV:s uppfattning utgör den pensionsadministrativa verksamhet som myndigheten bedriver enligt kapitel 5 därmed sådana uppgifter av allmänt intresse som avses i artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen. Det bedöms därmed finnas rättslig grund i nyssnämnda artikel bland annat för sådana behandlingar som är nödvändiga för att handlägga och betala ut pensionsförmåner, debitera myndigheter och ta fram statistik. Det kan handla om att registrera en ansökan om pensionsförmån i verksamhetssystem, inhämta uppgifter från den enskilde och kontrollera pensionsunderlag, skriva tjänsteanteckningar, sammanställa beslutsunderlag samt att skriva och expediera beslut. Också sådan inhämtning av uppgifter från bland annat Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten för samordningsändamål är enligt SPV:s bedömning nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse på det sätt som avses i artikel 6.1 e dataskyddsförordningen. Detsamma gäller inhämtande av uppgifter om pensionsgrundande inkomst från Skatteverket.

En del av SPV:s behandling av personuppgifter grundar sig också på rättsliga förpliktelser enligt artikel 6.1 c dataskyddsförordningen. Det rör bland annat sådana behandlingar som direkt följer av krav i författning, exempelvis krav i arkivlagen på att uppgifter ska bevaras eller att uppgift om avdragen skatt ska redovisas för Skatteverket vid utbetalning. Enligt SPV:s uppfattning utgör även uppgiften att föra tjänstematrikel en sådan rättslig förpliktelse som avses i

artikel 6.1 c) dataskyddsförordningen.⁸⁴ Detsamma bör gälla för sådan kompletterande insamling av anställningsuppgifter som sker vid sidan om de beslutade överföringskraven men alltså får anses ske inom ramen för matrikelföringen. Det rör exempelvis kompletteringar av historiska anställningsuppgifter från arbetsgivare och arbetstagare i aktualiseringsärenden samt uppgifter om tjänstetid och intjänad pensionsrätt som samlas in via pensionsinrättningar inom andra avtalsområden.

De ovannämnda uppgifterna och förpliktelserna har stöd i nationell rätt på det sätt som anges i 2 kap. 1 och 2 §§ dataskyddslagen. Stödet utgörs i huvudsak av regleringen i myndighetsinstruktionen, handlägningsförordningen, utbetalningsförordningen, premieförordningen och de statliga kollektivavtalen. Även i situationer där uppgiften inte anges uttryckligen i nämnda regelverk kan det vara fråga om en uppgift av allmänt intresse. Administrativa åtgärder som är nödvändiga för en myndighets förvaltning och funktion utgör enligt lagförarbetena uppgifter av allmänt intressen, under förutsättning att åtgärderna är nödvändiga för att myndigheten ska kunna utföra sina uppgifter som är direkt fastställda i gällande rätt.⁸⁵ En sådan administrativ åtgärd torde vara SPV:s register över kontaktpersoner hos anställningsmyndigheterna som rapporterar in anställningsuppgifter.

Det kan vidare konstateras att myndigheters uppdragsverksamhet enligt förarbetena till dataskyddslagen anses utgöra sådana uppgifter av allmänt intresse som avses i artikel 6.1 e dataskyddsförordningen. Den behandling av personuppgifter som SPV utför inom ramen för uppdrag med stöd av bemyndigandet i 3 § SPV:s instruktion, exempelvis uppdraget som valcentral för den individuella ålderspensionen, bör alltså ha rättslig grund som en uppgift av allmänt intresse. Det ska dock framhållas att SPV i de flesta fall inom uppdragsverksamheten, exempelvis avseende pensionsadministration för enskilda bolag, anser att myndigheten intar rollen som personuppgiftsbiträde i förhållande till uppdragsgivarna. I dessa fall är det den personuppgiftsansvarige uppdragsgivaren som ska säkerställa den rättsliga grunden för behandlingen.

6.2 Stöd för behandling av känsliga personuppgifter finns i första hand i artikel 9.2 b

Såvitt avser behandling av känsliga personuppgifter inom pensionsadministrationen kan denna behandling, enligt SPV:s uppfattning, i första hand finna stöd i undantaget i artikel 9.2 b dataskyddsförordningen och 3 kap. 2 § dataskyddslagen. Behandlingen är med andra ord nödvändig för att den personuppgiftsansvarige eller den registrerade ska kunna fullgöra sina skyldigheter och utöva sina särskilda rättigheter inom arbetsrätten och på områdena social trygghet och socialt skydd.⁸⁶ Skyldigheterna för SPV:s del att

⁸⁴ Jfr prop. 2017/18:105 s. 53.

⁸⁵ Se prop. 2017/18:105 s. 61.

⁸⁶ Se bland annat regeringens uttalanden om administration av gruppförsäkringar som har anknytning till arbetslivet i prop. 2017/18:105 s. 80.

administrera de statliga kollektivavtalen framgår av förordningsreglering samt i vissa fall direkt av de statliga kollektivavtalen. Även undantaget i artikel 9.2 g dataskyddsförordningen och 3 kap. 3 § dataskyddslagen, särskilt första och andra punkten, kan bli aktuellt att tillämpa. SPV:s hantering och registrering av allmänna handlingar som innehåller känsliga personuppgifter är ett typfall på sådan behandling. I många fall är det, som framgår ovan, också nödvändigt att behandla känsliga personuppgifter i sådana ärenden som SPV handlägger.⁸⁷ Behandling av känsliga personuppgifter i sådan statistisk verksamhet som myndigheten bedriver enligt uppdraget i myndighetsinstruktionen bedöms vidare kunna stödjas på artikel 9.2 j och 3 kap. 7 § dataskyddslagen.

6.3 Det rättsliga stödet är i huvudsak tydligt, precist och förutsägbart

Huruvida de rättsliga grunderna är tillräckligt precisa och tydliga i enlighet med skäl 41 dataskyddsförordningen ska enligt förarbetena till dataskyddslagen bedömas utifrån behandlingens karaktär och känslighet. Ett mer kännbart intrång kräver en mer preciserad rättslig grund, medan personuppgiftsbehandling med lägre integritetsrisker kan ske med stöd av en mer allmänt hållen rättslig grund.

Det rättsliga stödet för SPV:s behandling är, som framgår ovan, främst de uppgifter som framgår av myndighetsinstruktionen och handläggnings-, utbetalnings-, samt premieförordningen. Dessa förordningar är i vissa fall allmänt hållna och preciserar inte behandlingen närmare. En viktig del i regleringen av SPV:s verksamhet är dock bestämmelserna i de statliga kollektivavtalen och de särskilda förordningarna om pensionsförmåner m.m. som tillämpas. Dessa utgör den materiella regleringen och innehåller detaljerade bestämmelser om bland annat vilka arbetstagare och anställningar som omfattas av avtalen, vilka pensionsförmåner som kan komma ifråga, hur pension intjänas och beräknas, vilken lön och andra ersättningar som ska ingå i den pensionsgrundande lönen, vilken tjänstetid som ska utgöra pensionsgrundande tjänstetid samt vilka förmåner enligt andra regelverk som påverkar rätten till eller värdet av pensionen m.m. Regleringen i de statliga kollektivavtalen bidrar på detta sätt till att precisera de uppgifter som bland annat framgår av SPV:s instruktion, och därmed också göra den rättsliga grunden tydlig, precis och förutsägbart i enlighet med skäl 41 dataskyddsförordningen. Att det i många fall är nödvändigt att behandla personuppgifter om anställningstid, lön, befattning, ledigheter inklusive sjukledighet, avslutsorsak m.m. är exempelvis tydligt utifrån bestämmelserna i kollektivavtalen.

I fråga om samordning med socialförsäkringsförmåner och inkomstkontroller, som kan sägas innebära ett större intrång i den personliga integriteten, framgår vidare av kollektivavtalen och de särskilda förordningarna om

⁸⁷ Prop. 2017/18:105 s. 87 och 194.

pensionsförmåner m.m. vilka förmåner som ska samordnas och vilka som ska minskas med pensionsgrundande inkomst. Därmed framgår också i huvudsak vilka uppgifter som ska behandlas för det ändamålet. De förmåner som påverkar rätten till eller storleken på ersättningen anges antingen uttryckligen vid namn, exempelvis ”sjukersättning” eller ”arbetsskadelivränta”, eller mer övergripande, exempelvis ”ersättning enligt AFL eller annan författning som avser samma inkomstbortfall”.⁸⁸ Utlämnande av uppgifter från Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket till SPV medges vidare uttryckligen enligt bestämmelser i socialförsäkringsbalken och förordningar samt, när det gäller riksdagsledamöter, i ersättningslagen.

Sammantaget är det SPV:s uppfattning att många av de behandlingar av personuppgifter som sker i myndighetens pensionsadministrativa verksamhet kan finna rättslig grund i artikel 6.1 c och e dataskyddsförordningen. Stöd för att behandla känsliga personuppgifter inom ramen för denna verksamhet kan också återfinnas i artikel 9.2. Det rättsliga stödet bedöms vidare utifrån behandlingarnas karaktär vara tillräckligt tydligt, precist och förutsägbart i enlighet med skäl 41 dataskyddsförordningen.

6.4 Det rättsliga stödet för myndighetens service- och informationsverksamhet är delvis oklart

Att rättslig grund finns för många behandlingar innebär inte att det i SPV:s verksamhet inte också förekommer behandling av personuppgifter där det rättsliga stödet framstår som oklart. Det rör framförallt sådan behandling som innefattar tillhandahållande av eller utlämnanden av personuppgifter i olika avseenden där SPV saknar ett tydligt informationsuppdrag. Den samverkan och det utlämnande av personuppgifter som sker till minPension är exempel på sådan verksamhet (se avsnitt 5.2.6.2 ovan).

Inom ramen för samverkan med minPension sker regelbundna utlämnanden av ett stort antal personuppgifter. Utlämnandena innefattar också en viss förberedande behandling i form av bearbetning och sammanställningar av personuppgifter för att kunna lämna ut dem. SPV har tidigare bedömt att utlämnandena till minPension inom ramen för samverkan sker med stöd av 2 kap. TF. Under utredningstiden har dock övervägts om det i själva verket kan anses röra sig om ett sådant utlämnande eller om det är fråga om en annan form av utlämnande där dataskyddsförordningens bestämmelser gäller fullt ut. Det förhållandet att det i grunden rör sig om utlämnanden till en enskild som sker efter en begäran eller en fråga är omständigheter som talar för att det rör sig om ett utlämnande enligt offentlighetsprincipen. Genom anslutningsvillkoren och fullmakten för minPension att inhämta uppgifterna från SPV kan den enskilde vidare ha ansetts ha eftergett eventuell sekretess för uppgifterna.⁸⁹ En sådan bedömning är dock inte invändningsfri. Omständigheter som talar emot att det

⁸⁸ Jfr exempelvis 5 kap. 19 § PA 91, 22 § PA 03 och 9 kap. 5 § PA 16 avdelning I och 4 kap. 10 § PA 16 avdelning II.

⁸⁹ Jfr 12 kap. 1 § OSL.

rör sig om ett utlämnande enligt TF är bland annat att det är fråga om ett löpande utlämnande av uppgifter som baseras på ett anslutningsavtal mellan minPension och SPV. Uppgiftslämnandet bygger därmed på en samverkan som är av samma slag som minPension har med andra pensionsaktörer. Det är också fråga om utlämnanden som i hög grad sker automatiserat och elektroniskt genom att en frågefil, och inte en formell begäran om allmän handling, översänds SPV.

Det finns mot nu angiven bakgrund en osäkerhet i om utlämnandena till minPension verkligen kan anses vara fråga om ett utlämnande som sker med stöd av reglerna i 2 kap. TF. För det fall det inte rör sig om ett sådant utlämnande är det enligt SPV:s uppfattning mycket tveksamt om behandlingen kan anses vila på en rättslig grund som tydlig, precis och förutsägbar. Det kan närmast övervägas om utlämnandena och den förberedande behandlingen skulle kunna anses utgöra sådan behandling som är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse. Detta mot bakgrund av att SPV har en uppgift både i regleringsbrev och förvaltningslagen att ge enskilda service.

Serviceskyldigheten i 6 § förvaltningslagen och regleringsbrevets bestämmelser är dock mycket allmänt hållna. SPV saknar dessutom ett uttryckligt uppdrag att bedriva en aktiv informationsverksamhet. Servicen tillhandahålls inte heller direkt av SPV i dessa fall utan av ett privat företag till vilket den enskildes personuppgifter lämnas ut. Det senare är ett förhållande som får anses ställa något högre krav på den rättsliga grundens tydlighet och precision.

En vidare diskussion om behovet av kompletterande reglering för denna verksamhet förs i kapitel 7 nedan.

7 Behov av en särskild reglering av SPV:s behandling av personuppgifter

I regeringsuppdraget ingår att utreda om den befintliga reglering av SPV:s behandling av personuppgifter ger ett tillräcklig skydd för de personuppgifter som myndigheten behandlar och lämna nödvändiga författningsförslag.

SPV saknar en särskild registerförfattning för den behandling av personuppgifter som sker hos myndigheten. SPV tillämpar därför de generella bestämmelserna i dataskyddsförordningen och kompletterande nationell rätt i form av dataskyddslagen och tillhörande förordning. Den generella dataskyddsförordningen är omfattande och innebär i sig ett skydd för de personuppgifter som behandlas. Den innehåller dock inga anpassade skyddsåtgärder eller ändamålsbestämmelser. Sådan anpassad reglering sker ofta i form av särskilda registerförfattningar men det förekommer också reglering i form av mer avgränsade dataskyddsbestämmelser.

Frågan om en registerförfattning eller annan kompletterande dataskyddsreglering behövs måste enligt SPV:s uppfattning bedömas främst i förhållande till riskerna med den behandling som utförs, det behov som SPV har av att behandla personuppgifter samt om det i alla delar finns rättsligt stöd för behandlingen som är tydligt, precist och förutsägbart för de registrerade på det sätt som dataskyddsförordningen kräver. Bedömningen måste också ske med beaktande av grundlagsskyddet för den personliga integriteten som kommer till uttryck i 2 kap. 6 § RF.

I följande avsnitt analyseras behovet av ytterligare reglering av SPV:s behandling av personuppgifter i form av en särskild registerförfattning eller annan kompletterande dataskyddsreglering.

7.1 Måste SPV:s verksamhet regleras i lag?

Som framgår av avsnitt 4.1 är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Skyddet kan dock begränsas genom lag.⁹⁰ SPV:s verksamhet är inte reglerad i lag annat än i enstaka fall. Pensionsverksamheten styrs närmast uteslutande av reglering i olika förordningar och i kollektivavtal.⁹¹ SPV:s behandling av personuppgifter inom ramen för denna verksamhet är mycket omfattande och sker också utan samtycke från den enskilde. En fråga som därmed uppstår är om behandlingen innebär ett sådant intrång i den personliga integriteten att den, för att inte stå i strid med grundlag, behöver regleras i lagform. Är så fallet bör det också finnas starka skäl för att mer heltäckande reglera behandlingen i en särskild registerförfattning med anpassade

⁹⁰ 2 kap. 6 och 20-21 §§ RF.

⁹¹ Undantag rör exempelvis ersättning till riksdagens ledamöter som regleras i ersättningslagen.

skyddsåtgärder. Någon befintlig lämplig lag där bestämmelser om behandlingen kan intas finns nämligen inte.

SPV:s verksamhet, tillämpliga regelverk och hur personuppgifter i stora drag behandlas i verksamheten framgår av kapitel 5. Av denna redogörelse kan vissa slutsatser dras avseende det behov SPV har av att behandla personuppgifter och riskerna med behandlingen. En samlad bedömning av behandlingens potentiella risker och intrånget i den personliga integriteten, samt om detta föranleder behov av reglering i lag, sker i det följande.

7.1.1 Utgör behandlingen en kartläggning eller övervakning av enskildas personliga förhållanden?

Grundlagsskyddet i 2 kap. 6 § RF omfattar endast de mest ingripande inträngen i den personliga integriteten och har därför avgränsats till sådana åtgärder som innebär övervakning eller kartläggning av personliga förhållanden. En första fråga är därmed om behandlingen hos SPV innebär en sådan kartläggning eller övervakning som avses.

Avgörande för om en åtgärd ska anses innebära övervakning eller kartläggning är enligt lagförarbetena inte dess huvudsakliga syfte utan vilken effekt åtgärden har. Exempel på åtgärder som kan innebära en kartläggning, även om avsikten är en annan, är åtgärder från myndigheternas sida för att få underlag för beslutsfattande i enskilda fall, exempelvis insamling av uppgifter för beslut om beskattning eller liknande. Det framgår vidare av förarbetena att ett stort antal uppgiftssamlingar som det allmänna förfogar över torde innebära kartläggning. Som exempel nämns bland annat databaser hos Skatteverket, Tullverket, Försäkringskassan och Kronofogdemyndigheten⁹²

Begreppet personliga förhållanden i 2 kap. 6 § RF har samma innebörd som i sekretesslagstiftningen. De uppgifter som SPV behandlar i sin verksamhet avser enskildas personliga förhållanden i denna mening. Det rör bland annat uppgifter om personnummer, civilstånd, kontaktuppgifter samt uppgifter som kan knytas till nuvarande eller tidigare anställningar, exempelvis sjukfrånvaro och andra uppgifter som rör förhållandet mellan den anställda och arbetsgivaren. Även uppgifter om den enskildes ekonomi, exempelvis uppgifter om storleken på tillgodohavandet av tjänstepensionsförmåner, avser sådana personliga förhållanden som avses i bestämmelsen.⁹³

SPV:s pensionsadministrativa verksamhet innebär en registerföring av ett stort antal individer och innebär också en behandling av ett stort antal personuppgifter som sker utan samtycke. Uppgifterna inhämtas från flera olika källor och kan innefatta både harmlösa och mer integritetskänsliga personuppgifter. Behandlingen sker också under mycket lång tid. Behandlingen torde i vissa fall kunna ge en mer omfattande bild av en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden. Att behandlingen i vissa fall bör innebära en

⁹² Prop. 2009/10:80 s. 180 f. och 250.

⁹³ Prop. 2009/10:80 s. 177 och prop. 2020/21:15 s. 24.

kartläggning av enskildas personliga förhållanden framstår enligt SPV:s mening som klart. Avgörande för frågan om grundlagsskyddet blir tillämpligt är då om behandlingen kan sägas innebära ett betydande intrång i den personliga integriteten.

7.1.2 Utgör behandlingen ett betydande intrång i den personliga integriteten?

I fråga om vad som utgör betydande intrång i den personliga integriteten framhålls i förarbetena bland annat följande. Vid bedömningen av hur ingripande intrånget i den personliga integriteten kan anses vara i samband med insamling, lagring och bearbetning eller utlämnande av uppgifter om enskildas personliga förhållanden är det enligt regeringens mening naturligt att stor vikt läggs vid uppgifternas karaktär. Ju känsligare uppgifterna är, desto mer ingripande måste det allmännas hantering av uppgifterna normalt anses vara. Vid bedömningen av intrångets karaktär är det också naturligt att stor vikt läggs vid ändamålet med behandlingen. En hantering som syftar till att utreda brott kan således normalt anses vara mer känslig än t.ex. en hantering som uteslutande sker för att ge en myndighet underlag för förbättringar av kvaliteten i handläggningen. Därutöver kan givetvis mängden uppgifter vara en betydelsefull faktor i sammanhanget. Det kan anmärkas att konstitutionsutskottet i flera lagstiftningsärenden som rört myndigheters personuppgiftsbehandling framhållit att målsättningen bör vara att myndighetsregister med ett stort antal registrerade och ett särskilt känsligt innehåll ska regleras särskilt i lag (se t.ex. bet.1990/91:KU11 s. 11, 1997/98:KU18 s. 43) Regeringen har vid åtskilliga tillfällen instämt i denna bedömning.⁹⁴

Förfarbetena nämner alltså tre faktorer som särskilt ska beaktas vid bedömning av intrånget i den personliga integriteten; ändamålet med behandlingen, uppgifternas karaktär och mängden uppgifter. Även andra omständigheter har dock betydelse för bedömningen. I vilken omfattning uppgifterna lämnas ut utan omedelbart stöd av offentlighetsprincipen och syftet med mottagarens hantering av uppgifterna ska beaktas.⁹⁵ Det är alltså fråga om en helhetsbedömning av flera faktorer.

7.1.2.1 Ändamålen med behandlingen

Behandling vars ändamål är att vidta åtgärder med negativa konsekvenser för den registrerade innebär typiskt sett större risker och ett större intrång i den personliga integriteten.⁹⁶

⁹⁴ Prop. 2009/10:80 s. 183.

⁹⁵ Prop. 2009/10:80 s. 184. Jfr även IMY:s vägledning för integritetsanalys s.

⁹⁶ Jfr IMY:s vägledning för integritetsanalys.

De övergripande ändamålen med SPV:s behandling av personuppgifter är nära kopplade till myndighetens uppdrag enligt myndighetsinstruktionen, nämligen att administrera tjänstepensionsförmåner och andra ersättningar som har sin grund i kollektivavtal och författningar. Det rör sig till stor del om behandling som syftar till att kunna bevilja förmåner för de registrerade, alltså gynnande beslut eller behandling som medför positiva konsekvenser. En stor del av behandlingen får vidare anses vara av mer neutral karaktär, exempelvis beräkning av premier, redovisning av statistik samt olika statistiska analyser kopplade till statens kostnader för den statliga tjänstepensionen. Viss behandling kan dock sägas medföra, eller ha möjlighet att medföra, negativa konsekvenser för de registrerade. Det rör exempelvis inkomstkontroller och beslut om återkrav av utbetald ersättning. Kontroller sker dock i ett begränsat antal ärendetyper, är relativt få till antalet och rör inte uppgifter som i sig är särskilt känsliga. Vidare är det i SPV:s verksamhet i regel inte fråga om beslutsfattande som innebär myndighetsutövning. Besluten, som i de allra flesta fall har sin grund i kollektivavtal, är uttryck för ståndpunkter i det arbetsrättsliga förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.⁹⁷ Även om beslutsfattande sker i förhållande till enskilda är det alltså inte fråga om någon ingripande offentlig maktutövning.

7.1.2.2 Personuppgifternas karaktär och omfattningen av behandlingen

Karaktären av behandlingen är som ovannämnt av stor betydelse för bedömningen av intrånget. Intrånget i den personliga integriteten kan vara särskilt stort om behandlingen omfattar känsliga personuppgifter eller andra skyddsvärda uppgifter. Vilket sammanhang uppgifterna förekommer i har också betydelse. Behandling av personuppgifter som rör den registrerade som privatperson, till exempel uppgifter om personliga egenskaper, sociala förhållanden och privata ekonomiska skulder anses typiskt sett innebära större integritetsrisker än behandling av personuppgifter som avser den registrerades yrkesliv. Omfattningen av behandlingen har också betydelse, både i fråga om antalet registrerade och antalet personuppgifter om varje registrerad.⁹⁸

Som framgår av redogörelsen i kapitel 5 behöver SPV, för att utföra den verksamhet som åligger myndigheten enligt författning och kollektivavtal, behandla personuppgifter avseende flera *kategorier av registrerade*. Det rör anställda och tidigare anställda hos staten men också vissa andra icke-statliga arbetsgivare, myndighetschefer, statsråd och riksdagsledamöter. Personuppgifter behöver i vissa fall också behandlas rörande efterlevande make, sambo eller barn till nyssnämnda kategorier. Därutöver behandlas i förekommande fall också personuppgifter avseende företrädare för dödsbon, ombud med flera som företräder eller biträder ovanstående, exempelvis god man och förvaltare.

⁹⁷ Jfr rättsfallet AD 1997 nr 70.

⁹⁸ Se IMY:s vägledning för integritetsanalys s. 8 f. och prop. 2009/10:80 s.183.

Såvitt avser *omfattningen av behandlingen* rör den både en stor mängd personuppgifter och ett stort antal registrerade. SPV:s databaser och register omfattar uppgifter om ca 1,1 miljoner individer. Uppgifterna behandlas under en mycket lång tid, både under individens arbetsliv men också därefter genom att utbetalningar av exempelvis ålderspension sker månadsvis och livet ut. Som förvaltningsmyndighet omfattas SPV vidare av bestämmelserna i arkivlagen (1990:782) vilket medför krav på bevarande av allmänna handlingar. Detta kan innebära en behandling av personuppgifter även efter det att uppgifterna inte längre behandlas för pensionsadministrativa ändamål. I många fall är de registrerade vid denna tidpunkt visserligen inte längre i livet, men det kan innefatta behandling av personuppgifter om efterlevande.

I fråga om *karaktären av uppgifterna* omfattar behandlingen till största del uppgifter om den registrerades anställningar, exempelvis namn, anställningsmyndighet, arbetstid, anställningstid och avtalstillhörighet. Det rör alltså till stor del personuppgifter om den enskildes yrkesliv som i många fall kan framstå som harmlösa eller i vart fall inte särskilt integritetskänsliga. Behandling av känsliga personuppgifter förekommer dock i en inte obetydlig omfattning, bland annat i den löpande matrikelföringen, vid handläggning av sjukpensioner och i andra fall där pensionsförmåner ska samordnas med socialförsäkringsförmåner. Det rör sig i dessa fall företrädesvis om personuppgifter om hälsa i form av sjukskrivningsperioder och förmåner som utgår vid sjukdom. Det materiella regelverket medför dock att det saknas behov av att behandla närmare uppgifter om enskilds hälsotillstånd, såsom orsak till en sjukskrivning eller uppgifter i läkarintyg. Känsliga personuppgifter om sexuell läggning är inte av intresse i administrationen men kan indirekt komma att behandlas genom uppgift om arbetstagares make, registrerad partner eller sambo. I enstaka fall förekommer också uppgift om facklig tillhörighet.

Förutom känsliga personuppgifter behandlas andra uppgifter som kan anses vara av mer integritetskänsligt slag eller som är särskilt skyddsvärda. Personnummer behandlas exempelvis i en mycket stor omfattning. Också uppgifter om ekonomiska förhållanden förekommer av naturliga skäl i stor omfattning i form av lön, premier, utbetalda belopp med mera. Uppgifterna ger dock i regel inte någon helhetsbild av den enskildes ekonomi. Uppgifter om lagöverträdelse förekommer i vissa fall i verksamheten men behandlas inte i någon större omfattning. Det kan förekomma att uppgiften indirekt behandlas i det fall en förmänstagare har sin adress på en kriminalvårdsanstalt eller genom att SPV, från den som ett ärende gäller, får in överskottsinformation i handläggningen av ett ärende. Andra personuppgifter som kan sägas vara av mer integritetskänsligt slag och höra till den privata sfären rör uppgifter om föräldraledighet och förändringar i arbetstider och val i fråga om placeringar av pensionsmedel och återbetalningsskydd.⁹⁹

Det är svårt att ge en definitiv, uttömmande lista på vilka personuppgifter som behandlas. Alla personuppgifter behandlas naturligtvis inte heller i lika stor utsträckning. De flesta registrerade blir exempelvis inte sjukskrivna i sådan omfattning att det blir aktuellt för SPV att behandla känsliga personuppgifter

⁹⁹ Se prop. 2020/21:15 – *Sekretess för uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner*, s. 18 f.

om dem. En sammanställning av kategorier med exempel på de uppgifter som sammantaget behandlas i verksamheten kan se ut som följande.

- Uppgifter som inhämtas till tjänstematrikeln i form av bland annat namn, personnummer, anställningstid, anställningstyp, arbetstid, befattning, avtalstillhörighet, pensionsålder, lön, ledigheter och avslutsorsak,
- Uppgifter om tjänstetid och intjänad pensionsrätt från andra pensionsinrättningar.
- Uppgifter om beviljade pensionsförmåner, belopp och utbetalningar.
- Uppgifter om den enskildes val i fråga om placering av tjänstepensionsmedel, flytt av kapital och återbetalningsskydd.
- Uppgifter från Försäkringskassan såsom beviljade förmåner, belopp, sjukperioder m.m.
- Uppgifter från Pensionsmyndigheten om beviljade allmänna pensionsförmåner, belopp, m.m.
- Uppgifter från Skatteverket rörande adresser, medborgarskap, civilstånd, personnummerbyte, skyddad folkbokföring, pensionsgrundande inkomst, skattesats, jämningsbeslut, dödsfallsintyg, bouppteckning.
- Uppgifter från Kronofogdemyndigheten avseende beslut om utmätning.
- Uppgifter från Arbetsförmedlingen om deltagande i arbetsmarknadspolitiskt program.
- Uppgifter om bank och kontonummer för utbetalning.
- Övriga uppgifter som är nödvändiga för handläggning av ett ärende, såsom kontaktuppgifter i form av telefonnummer och e-postadress till den sökande, uppgift om efterlevande make, sambo och barn.

I sammanhanget ska framhållas att en stor del av de personuppgifter som behandlas av SPV omfattas av bestämmelser om sekretess till skydd för enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Det rör sig framförallt om sekretesskydd med ett rakt skaderekvisit, dvs. det finns en presumtion för offentlighet. För vissa uppgifter som hör till den privata sfären förekommer dock sekretesskydd med ett omvänt skaderekvisit. Vissa uppgifter skyddas därtill av absolut sekretess. Regeringen har i ett lagstiftningsärende uttalat att SPV behandlar potentiellt känsliga uppgifter för ett stort antal individer som skäl för att införa ett sekretesskydd för ärenden om statliga tjänstepensionsförmåner.¹⁰⁰

7.1.2.3 Spridning av uppgifterna

Som framgår av avsnitt 5.2.6 sker en spridning av personuppgifterna till olika parter. I vissa fall sker utlämnanden utan direkt stöd av offentlighetsprincipen. Det handlar i dessa fall till stor del om spridning som syftar till att förse den enskilde själv eller dennes arbetsgivare med uppgifter genom tillhandahållande av e-tjänster för vissa administrativa ändamål. Utlämnande av personuppgifter sker också till tredje part såsom minPension. Detta rör dock inte känsliga

¹⁰⁰ Se prop. 2020/21:15 – *Sekretess för uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner*, s. 15.

personuppgifter. Mottagarens syfte med uppgifterna är i det senare fallet att informera om tjänstepensionen och möjliggöra planering av pensioneringen. Utlämnanden av personuppgifter sker också till den försäkringsgivare som den enskilde valt för placering av den del av tjänstepensionen som är valbar för att denne ska kunna utforma försäkringen och i övrigt administrera den. Därutöver sker utlämnanden till pensionsinrättningar, försäkringsförmedlare och försäkringsmäklare med stöd av offentlighetsprincipen. Det rör typiskt sett uppgifter om tjänstetid, förmån och fribrevsvärde m.m. Uppgifterna används av försäkringsinrättningar för att kunna administrera den enskildes tjänstepension enligt tillämpligt kollektivavtal. Försäkringsförmedlare använder typiskt sett uppgifterna i syfte att kunna föreslå ett för den enskilde förmånligt pensionsupplägg. Det bedöms totalt sett röra sig om en förhållandevis stor spridning av uppgifter till den enskilde själv och andra parter, men utlämnandena framstår enligt SPV:s uppfattning i huvudsak inte som särskilt integritetskänsliga.¹⁰¹

7.1.3 Sammanfattning och slutsats

SPV behandlar personuppgifter huvudsakligen för ändamålet att administrera statliga tjänstepensionsförmåner och andra ersättningar. Ändamålet med behandlingen är inte att vidta åtgärder med negativa konsekvenser för de registrerade, och inte heller att övervaka eller kartlägga personliga förhållanden. Genom den insamling av statsanställdas personuppgifter som krävs för att fastställa rätten till och storleken på pensionsförmånerna bedöms dock effekten av ändamålet kunna medföra en sådan kartläggning av personliga förhållanden som avses i 2 kap. 6 § RF.

De personuppgifter som behandlas är flera till antalet och rör företrädesvis uppgifter som avser den registrerades yrkesliv som inte är särskilt integritetskänsliga. Det förekommer dock till viss del personuppgifter som rör den privata sfären och som är av mer integritetskänsligt slag, och även en inte obetydlig behandling av känsliga personuppgifter. I de flesta fall när det gäller behandling av känsliga personuppgifter rör det sig dock om indirekta uppgifter om hälsa utan närmare detaljer om hälsotillståndet. Behandlingen får anses innebära risker och ett intrång i den personliga integriteten som inte är försumbart. Enligt SPV:s uppfattning bör det dock inte röra sig om ett *betydande intrång* i den mening som avses i 2 kap. 6 § RF. Grundlagsskyddet är som ovannämnt avsett att omfatta de allra mest ingripande inträngen i den enskildes privata sfär. De exempel som ges i förarbetena på sådana verksamheter där det rör sig om ett betydande intrång har en annan karaktär och överensstämmer enligt SPV:s uppfattning mindre väl med den verksamhet som myndigheten bedriver. Av de exempel som nämns har SPV:s verksamhet störst likheter med den verksamhet som bedrivs av Försäkringskassan. Även

¹⁰¹ Som framgår ovan sker en översyn av e-tjänsten ”Visa anställning”. Åtkomst till uppgifter om orsak till ledighet som i vissa fall kan utgöra känsliga personuppgifter har exempelvis tagits bort.

om det finns vissa likheter i dessa verksamheter och behandlade uppgifter måste behandlingen hos Försäkringskassan, sett till bland annat omfattningen av personuppgifter men framförallt karaktären av dessa uppgifter, anses innebära ett betydligt större intrång jämfört med den behandling som sker i SPV:s pensionsadministration.

SPV har övervägt om den samling personuppgifter som finns i myndighetens register och databaser rör så pass många registrerade att det i sig medför att behandlingen behöver regleras i lag. Detta utifrån riksdagens uttalade målsättning om att myndighetsregister med ett stort antal registrerade och ett särskilt känsligt innehåll ska regleras särskilt i lag. Det kan i detta sammanhang nämnas att myndighetens pensionsregister omfattas av folkbokföringssekretess enligt 22 kap. 1 § OSL jämfört med 6 § OSF. Regeringen har uppenbarligen ansett att det hos SPV finns uppgifter som avser en betydande del av befolkningen. Som framgår ovan finns bland uppgifterna både känsliga personuppgifter och andra skyddsvärda uppgifter i viss omfattning. Till övervägande del rör det sig dock i huvudsak inte om uppgifter som kan sägas vara av särskilt integritetskänsligt slag eller om uppgifter som rör den privata sfären. Mot bakgrund av vad som framhållits i föregående stycke gör SPV bedömningen att det hos SPV i och för sig finns personuppgifter avseende ett mycket stort antal registrerade, men att det inte rör sig om register som kan sägas ha ett särskilt känsligt innehåll ur integritetshänseende.

SPV:s sammantagna bedömning är således att den behandling av personuppgifter som sker i verksamheten inte med hänsyn till grundlagen eller riksdagens målsättningsuttalande måste regleras i lag. Enligt SPV:s uppfattning är bedömningen dock inte uppenbar. Det går att komma till olika slutsatser. Det gäller särskilt tolkningen av riksdagens uttalade målsättning avseende myndighetsregister med ett stort antal registrerade enligt ovan.

7.2 Bör behandlingen regleras i en särskild registerförfattning?

Även i fall där en myndighets behandling av personuppgifter inte med hänsyn till grundlagen måste regleras i lag kan det finnas skäl att reglera behandlingen i en registerförfattning. Ett sådant skäl kan vara att en myndighet saknar tydligt stöd för att behandla känsliga personuppgifter på ett sätt som myndigheten har behov av med stöd av den generella dataskyddsregleringen, eller att rättsläget rörande behandling av personuppgifter i övrigt framstår som oklart. I en registerförfattning kan då den rättsliga grunden, och stödet för att behandla känsliga personuppgifter, fastslås eller tydliggöras.¹⁰² Det är i en registerförfattning även möjligt att föreskriva anpassade skyddsåtgärder för behandlingen, och utöka tillämpningsområdet av dataskyddsförordningen till skydd även för uppgifter om avlidna personer.

¹⁰² Jfr prop. 2023/24:147 s. 22.

En registerförfattning kan bland annat skapa ett mer anpassat skydd genom att uttryckligen ange vilka personuppgifter som får behandlas för vilka ändamål, hur länge uppgifterna får behandlas med mera. Behovet av registerförfattning för dessa skäl minskar dock regelmässigt om det finns en tydlig verksamhetsreglering.¹⁰³ SPV får, som framgått ovan, normalt endast behandla personuppgifter i pensionsadministrationen om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning. SPV:s totala verksamhetsreglering är vidare förhållandevis omfattande. Regleringen i förordningar i kombination med de statliga kollektivavtalen bidrar till att avgränsa ändamålen med SPV:s behandling och tydliggöra vilka kategorier av personuppgifter som är nödvändiga att behandla. Även om det inte i alla fall rör sig om en helt uttömmande och entydig reglering är behovet att avgränsa och förtydliga behandlingens ändamål och rättsliga grund enligt SPV:s uppfattning inte så stort att det i sig medför ett behov av en särskild registerförfattning.

Skäl för en registerförfattning kan som ovannämnt också finnas i fall där stödet för behandlingen av känsliga personuppgifter är otillräckligt. Som framgår ovan behöver SPV regelbundet behandla känsliga personuppgifter om framförallt hälsa i viss utsträckning. Den behandling av känsliga personuppgifter som är nödvändig i pensionsadministrationen bedöms dock kunna stödjas på, i första hand, undantaget i artikel 9.2 b dataskyddsförordningen och 3 kap. 2 § dataskyddslagen. Även artikel 9.2 g och 3 kap. 3 § dataskyddslagen kan utgöra ett stöd för viss behandling. Det har inte framkommit att det stöd som följer av dessa regelverk skulle vara otillräckligt utifrån SPV:s behov av att behandla känsliga personuppgifter. Bestämmelserna i dataskyddslagen innehåller vidare sådana lämpliga och särskilda skyddsåtgärder som avses i dataskyddsförordningen. I fråga om skyddsåtgärder ska beaktas att det också finns bestämmelser om sekretess till skydd för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden för stora delar av SPV:s verksamhet (se avsnitt 4.3.5 ovan). Det innebär bland annat sekretess med ett omvänt skaderekvisit för integritetskänsliga uppgifter som rör den privata sfären, exempelvis om val av försäkringsgivare och försäkringstyp, samt absolut sekretess för uppgifter om val i fråga om skydd av tjänstepensionsmedel till förmån för efterlevande. Typiskt sett hindrar befintlig sekretessregleringen också att andra integritetskänsliga uppgifter lämnas ut, exempelvis om sjukperioder, föräldraledighet och löneväxling. Sekretessen skyddar även uppgifter som rör avlidna personer.

Att behandlingen rör ett stort antal registrerade och i vart fall delvis rör integritetskänsliga personuppgifter kan tala för behovet av en registerförfattning. Mot bakgrund av den bedömning som gjorts i föregående avsnitt 7.1.3 framstår behovet dock inte som givet. Det bör i sammanhanget nämnas att behandlingar som till stor del torde motsvara SPV:s behandlingar i

¹⁰³ Jfr prop. 2017/18:218 s. 122 och IMY:s yttrande över eSams promemoria En modern registerförfattning (ES 2022:6), dnr IMY-2022-1665 samt IMY:s vägledning för integritetsanalys s. 22.

omfattning och känslighet förekommer hos olika pensionsinrättningar på den privata sidan, som för sin behandling av personuppgifter endast tillämpar dataskyddsförordningen. En korrekt tillämpning av den allmänna dataskyddsförordningen innebär vidare ett starkt skydd i sig för de personuppgifter som behandlas.

Sammantaget har SPV inte funnit att behoven av en registerförfattning är så starka att det kan anses nödvändigt att lämna ett sådant författningsförslag. Behovet av en sådan författning är enligt SPV:s uppfattning i mångt och mycket avhängig frågan om behandlingen kan anses utgöra ett betydande intrång i den personliga integriteten på det sätt som avses i 2 kap. 6 § RF. SPV:s uppfattning är alltså att så inte är fallet. Mot bakgrund av den bedömning som görs föreslås ingen registerförfattning.

7.3 Behövs andra kompletterande bestämmelser?

7.3.1 Det behövs ett tydligare rättsligt stöd för myndighetens informationsverksamhet och samverkan med minPension

Som framgått av avsnitt 6.4 saknar SPV i dagsläget ett aktivt informationsuppdrag avseende den statliga tjänstepensionen och det framstår som osäkert om de utlämnanden av personuppgifter som idag sker i samverkan med minPension kan anses utgöra ett utlämnande enligt 2 kap. TF. I det fall det inte är fråga om ett utlämnande som sker med stöd av offentlighetsprincipen, och rättslig grund därmed krävs, anser SPV att de allmänna bestämmelserna om service och samverkan i förvaltningslagen och regleringsbrevet inte utgör en tillräckligt precis och tydlig rättslig grund för utlämnande av personuppgifter till tredje part. Det rättsliga stödet bedöms därmed vara otillräckligt såvitt avser SPV:s behandling av personuppgifter i samband med utlämnande av uppgifter till minPension. Det rör enligt SPV både den förberedande behandlingen i form av bearbetning och sammanställning av personuppgifter inför ett utlämnande och själva utlämnandet i sig.

SPV bedömer det som viktigt att enskilda har tillgång till en samlad bild av sin pension inklusive kollektivavtalad tjänstepension för att kunna planera för sin framtid och livsföring. Att det är viktigt att en pensionsportal med sådan samlad information finns har också framhållits av regeringen i olika sammanhang.¹⁰⁴ Det framstår mot den bakgrunden som angeläget att ett tydligt rättsligt stöd ges för SPV att kunna delta i sådan verksamhet, både sett utifrån dataskyddsregelverket och med hänsyn till den allmänna legalitetsprincipen. All verksamhet som en myndighet bedriver ska ha stöd i rättsordningen.¹⁰⁵

Det torde inte finnas några hinder mot att utlämnandet av personuppgifter till minPension i och för sig skulle kunna grundas på den rättsliga grunden ”samtycke” enligt artikel 6.1 a dataskyddsförordningen. Samtycke är

¹⁰⁴ Se bland annat prop. 2002/03:135 s. 102 f.

¹⁰⁵ 5 § första stycket förvaltningslagen.

visserligen normalt inte en lämplig rättslig grund att använda av myndigheter.¹⁰⁶ I den situation som är för handen, dvs. utlämnande av uppgifter till tredje part på den enskildes eget initiativ, skulle samtycke som rättslig grund dock kunna tillämpas. Det finns däremot praktiska svårigheter i en sådan lösning. För att kunna basera utlämnandet på samtycke krävs att SPV har möjlighet att säkerställa att det medgivande som lämnas till minPension att inhämta uppgifter omfattar SPV som personuppgiftsansvarig och är utformat på ett sådant sätt som krävs enligt dataskyddsförordningen för att behandlingen i form av utlämnande ska bli tillåtet. Det framstår som tveksamt att dessa förutsättningar är uppfyllda idag utifrån utformningen av användarvillkoren för tjänsten.¹⁰⁷ Det kan härvid noteras att minPension själv inte baserar behandlingen på den enskildes samtycke, utan på den rättsliga grunden ”allmänt intresse” i artikel 6.1 e dataskyddsförordningen.

Enligt SPV:s uppfattning är det sammantaget lämpligare att myndigheten ges ett tydligt informationsuppdrag att, utifrån den enskildes behov, ge denne information om den statliga tjänstepensionen med möjlighet att också samverka med minPension för att ge den enskilde en samlad bild av hela sin pension. Med ett sådant uppdrag bedöms SPV få tydligare stöd för sådan individanpassad information som redan idag lämnas till enskilda genom tillhandahållande av prognoser och uppgifter i e-tjänster. Myndigheten skulle också få ett tydligare stöd för utlämnande av personuppgifter till minPension. Ett sådant utlämnande bedöms då kunna ske med stöd av den rättsliga grunden ”allmänt intresse” i artikel 6.1 e dataskyddsförordningen. Utlämnandena till minPension skulle omfatta de som är användare av pensionsportalen och därmed har gett minPension i uppdrag att löpande inhämta uppgifter från anslutna pensionsaktörer. Den enskildes uppdrag till minPension att inhämta uppgifterna kommer alltså inte att utgöra den rättsliga grunden, i form av ett samtycke i dataskyddsrättslig mening, för behandlingen. Det förhållande att utlämnandet sker med den enskildes vetskap och på uppdrag av denne bör dock innebära att intrånget i den enskildes integritet kan anses bli mindre och gör utlämnandet av uppgifter om dennes statliga tjänstepension nödvändigt och proportionerligt för att utföra uppgiften av allmänt intresse. Kraven på precision i den rättsliga grunden bör mot bakgrund av den enskildes uppdrag också minska något, varför utlämnandet enligt SPV:s uppfattning kan ske med stöd av en rättslig grund som inte är utformad som en uttrycklig skyldighet att lämna vissa uppgifter till en viss aktör. I sammanhanget bör nämnas att uppdraget och fullmakten till minPension att inhämta uppgifterna har betydelse för vilka uppgifter som i praktiken kan lämnas sett utifrån sekretessregelverket. Att enskild kan efterge sekretess i förhållande till annan, vare sig det är en myndighet eller enskild, framgår av OSL.¹⁰⁸

¹⁰⁶ Se skäl 43 dataskyddsförordningen.

¹⁰⁷ Se bland annat Europeiska dataskyddsstyrelsens riktlinjer 05/2020 om samtycke enligt förordning (EU) 2016/679, Version 1.1, s. 17. Jfr dock vad som framhålls i prop. 2023/24:29, *En ny dataskyddsreglering på socialförsäkringsområdet*, s. 87.

¹⁰⁸ 10 kap. 1 § och 12 kap. 1-2 §§ OSL. Eftergiften kan dock endast avse sekretess till förmån för den enskilde själv och inte sekretess som skyddar allmänna intressen.

7.3.2 Sekretesskyddet i delar av SPV:s verksamhet bör ses över och förtydligas

Som framgår av avsnitt 4.3.5 gäller sekretess för uppgifter i ett stort antal ärenden som SPV handlägger. Enligt 28 kap. 8 a § OSL gäller sekretess hos SPV och i domstol i ärende om statliga tjänstepensionsförmåner. Sekretess gäller också i vissa särskilt uppräknade ärenden i 28 kap. 8 § OSL. Utifrån bestämmelsernas ordalydelse omfattas dock inte ärenden enligt TGL-S och särskilda förordningar om grupplivförsäkring. En fråga uppstår därmed om det finns ett adekvat sekretesskydd för uppgifter i sådana ärenden.

Av förarbetena till bestämmelsen i 28 kap. 8 a § följer att vissa ärenden omfattas av bestämmelsen även om det inte uttryckligen framgår av ordalydelsen. Det gäller exempelvis för ärenden i SPV:s uppdragsverksamhet med stöd av 3 § myndighetsinstruktionen.¹⁰⁹ Det framgår dock inte på motsvarande sätt om avsikten har varit att sekretessbestämmelsen i 28 kap. 8 a § även ska anses omfatta ärenden om statliga grupplivförmåner. Dessa ärenden omnämns inte i förarbetena annat än i de allmänna delarna som redogör för SPV:s uppgifter enligt myndighetsinstruktionen. Grupplivärenden förekommer vidare inte bara hos SPV utan också hos Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, hos vilken sekretess enligt 28 kap. 8 a § inte är tillämplig även om sådana ärenden skulle omfattas av bestämmelsen.

Utöver 28 kap. 8 a § OSL kan övervägas om grupplivärenden kan omfattas av sekretess enligt 28 kap. 1 § OSL. Enligt bestämmelsens första stycket gäller sekretess hos Försäkringskassan, Fondtorgsnämnden, Pensionsmyndigheten och domstol för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende enligt lagstiftningen om bland annat allmän försäkring, allmän pension eller annan ekonomisk förmån för enskild. Enligt bestämmelsens andra stycke gäller motsvarande sekretess hos en annan myndighet som har till uppgift att handlägga ärenden enligt den lagstiftning som anges i första stycket. I förarbetena till motsvarande bestämmelse i den upphävda sekretesslagen (1980:100) har angetts att sekretessen bland annat gäller ärenden angående förmåner som utgår enligt de på avtal mellan parterna på den statliga arbetsmarknaden grundade trygghetsförsäkringarna.¹¹⁰ SPV har mot denna bakgrund tidigare tillämpat bestämmelsen för uppgifter i de ärenden som myndigheten handlägger enligt kollektivavtal. Det framstår dock inte som entydigt att bestämmelsen omfattar ärenden om statliga grupplivförmåner. Någon klagande praxis finns såvitt är känt inte heller.

Enligt 21 kap. 1 § OSL gäller sekretess för uppgift som rör en enskilds hälsa eller sexualliv, om det måste antas att den enskilde eller någon närstående till denne kommer att lida betydande men om uppgiften röjs. Bestämmelsen är tillämplig oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer. Bestämmelsen har ett så kallat rakt kvalificerat skaderekvisit, vilket innebär en särskilt stark

¹⁰⁹ Se prop. 2020/21:15 s. 23.

¹¹⁰ Se prop. 1979/80:2 med förslag till sekretesslag m.m., Del A s. 189.

offentlighetspresumtion. Bestämmelsen är endast avsedd att ge den enskilde ett minimiskydd för känsliga uppgifter om hälsa och sexualliv. De uppgifter som SPV hanterar i ärenden om statliga grupplivförmåner kan i vissa fall avse den enskildes hälsa eller sexualliv.

Sammantaget anser SPV att det finns ett visst stöd för att tillämpa bestämmelser om sekretess för uppgifter i statliga grupplivärenden. Om lagstiftarens avsikt har varit att sekretess ska gälla för grupplivärenden på motsvarande sätt som för ärenden om statliga tjänstepensionsförmåner bör dock övervägas att förtydliga sekretessregelverket så att det uttryckligen framgår att sekretess gäller för uppgifter i dessa ärenden. I samband med en sådan översyn skulle också närmare behöva övervägas med vilken styrka sekretessen ska gälla. SPV:s uppfattning är att insynsintresset i dessa ärenden inte kan anses vara särskilt stort. Många uppgifter som förekommer i grupplivärenden är visserligen mindre integritetskänsliga uppgifter om den avlidne och dennes efterlevande. I ärendena förekommer dock typiskt sett också uppgifter som, om de lämnades ut, bör kunna innebära men eller skada. Det rör exempelvis kontonummer för utbetalning, uppgifter om sjukdomshistorik och i vissa fall mer integritetskänsliga uppgifter om personliga förhållanden, exempelvis uppgifter som förekommer i utredning om ett samboförhållande förelegat i avtalets mening. Som framgår av avsnitt 5.2.2.2 ovan är det enligt TGL-S också möjligt att ändra det generella förmånstagarförordnande som följer av avtalets bestämmelser genom att till SPV anmäla ett särskilt förmånstagarförordnande. Uppgifter i förmånstagarförordnande hos privata försäkringsbolag omfattas av absolut sekretess enligt 4 kap. 14 § försäkringsrörelselagen (2010:2043). Sekretessen har motiverats med att försäkringstagaren har ett starkt intresse av sekretesskydd för förmånstagarförordnanden och att avsaknaden av sådant skydd skulle kunna påverka försäkringstagarens val av förmånstagare på ett obehörigt sätt.¹¹¹ Motsvarande förhållanden torde råda såvitt avser grupplivförsäkringen. Det kan mot den bakgrunden övervägas ett starkare skydd för uppgifter om särskilda förmånstagarförordnanden.

En möjlig lösning kan vara att justera och förtydliga 28 kap. 8 a § OSL till att gälla för ärenden om statliga tjänstepensions- och grupplivförmåner. Ärenden enligt TGL-S och särskilda förordningar om grupplivförsäkring förekommer dock, som ovannämnt, både hos SPV och hos Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd. Ett motsvarande sekretesskydd skulle därför behöva införas för den myndigheten, vilket kan tala för att en helt ny sekretessbestämmelse bör införas. Sammanfattningsvis anser SPV att det finns ett behov av översyn och förtydligande av sekretessregleringen rörande grupplivärenden. En sådan översyn och ändring skulle dock behöva utredas ytterligare och beredas i annan form varför något författningsförslag inte lämnas i denna del.

¹¹¹ Prop. 1974:96, *Förslag till lag om ändring i lagen (1948:433) om försäkringsrörelse*, s. 6 och 8.

8 Tidpunkt för ikraftträdande

Behovet av den föreslagna ändringen av SPV:s instruktion har vid upprepade tillfällen påtalats i dialoger med Finansdepartementet. Förslaget bör införas så snart det är möjligt. Den verksamhet, som förslaget avser ge tydligare förutsättningar för, bedrivs redan idag. Det bedöms inte finnas behov av några anpassningar inom SPV till följd av förslaget. Förslaget föreslås därför träda i kraft den 1 januari 2027.

9 Författningskommentar

Förordning med instruktion för Statens tjänstepensionsverk

Författningskommentar till 2 b §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 6.4 och 7.3.1.

Bestämmelsen syftar till att ge ett tydligare rättsligt stöd för att ge den statsanställda, tidigare statsanställda eller pensionären en mer långtgående information och service om den statliga tjänstepensionen och statens tjänstegrupplivförsäkring än vad som följer av myndighetens allmänna serviceskyldighet. Att informationen ska lämnas utifrån den enskildes behov innebär ett krav på att informationen ska anpassas, exempelvis utifrån den enskildes särskilda behov. Det kan bland annat handla om målgruppsanpassad information av allmänt slag. Den som närmar sig pensioneringen kan exempelvis ha behov av annan information än den som nyss börjat sitt yrkesliv. Det kan också handla om att ge mer individualiserad information om den enskildes statliga tjänstepension genom tillhandahållande av prognoser och andra uppgifter inom ramen för en e-tjänst för att den enskilde ska kunna planera för sin framtida pensionering.

Paragrafen syftar vidare till att ge uttryckligt rättsligt stöd för den samverkan som idag sker med minPension samt till att ge SPV rättslig grund för den behandling av personuppgifter som sker inom ramen för samverkan (se avsnitt 5.2.6.2). Detta i form av bearbetning och utlämnande av uppgifter om tjänstepensionen. Paragrafen ger stöd för utlämnande till minPension avseende de individer som är aktiva användare av pensionsportalen på webbplatsen minpension.se och därmed har godkänt att minPension löpande inhämtar uppgifterna. Att samverka med minPension och lämna individspecifik information om den statliga tjänstepension rörande dessa individer blir därmed ett sätt att uppfylla informationsuppdraget i 2 b §, dvs. att se till att information lämnas utifrån den enskildes behov och bidra till att ge den enskilde en samlad bild av pensionen. Behandlingen blir därför nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse i artikel 6.1 e dataskyddsförordningen och 2 kap. 2 § dataskyddslagen.

10 Konsekvenser

Av 2 § förordningen (2024:183) följer att förvaltningsmyndigheter ska redovisa en konsekvensutredning när de lämnar in förslag till regeringen eller Regeringskansliet om att regeringen ska föreslå nya eller ändrade lagar eller besluta om förordningar. Vad konsekvensutredningen ska omfatta framgår bland annat av 7 och 8 §§ i förordningen.

Som framgått i tidigare avsnitt i denna rapport bedriver SPV i dagsläget en relativt omfattande service- och informationsverksamhet kopplat till den statliga pensionsadministrationen. En stor del av denna verksamhet utgörs idag av den samverkan som sker med minPension genom pensionsportalen på webbplatsen minpension.se, där enskilda som anslutit sig till tjänsten kan erhålla en samlad bild av sin pension. Därutöver tillhandahållas individrelaterade uppgifter i myndighetens e-tjänst för enskilda. SPV saknar dock ett uttryckligt informationsuppdrag i myndighetsinstruktionen. Verksamheten, och samverkan med minPension, sker i sådan utsträckning att den på ett tydligt sätt bör regleras i författning med hänsyn till legalitetsprincipens krav. En ändring i SPV:s instruktion skulle också förtydliga rättsläget för den behandling av personuppgifter som idag sker. Som framgår ovan i avsnitt 7.3.1. bedöms det angeläget att informationsverksamheten kan fortsätta. En instruktionsändring med ett tydligt informationsuppdrag bedöms sammantaget vara den lämpligaste lösningen för att möjliggöra individanpassad information om den statliga tjänstepensionen och statens tjänstegrupplivförsäkring, samt trygga en fortsatt samverkan med minPension i syfte att enskilda ska kunna få en samlad bild av hela sin pension.

Den föreslagna ändringen bedöms inte medföra några nämnvärda konsekvenser för SPV. Myndigheten utför som nämnt redan idag en omfattande och mångfacetterad service- och informationsverksamhet. Ändringen bedöms inte heller medföra några konsekvenser för andra myndigheter. I förhållande till enskilda statsanställda, tidigare statsanställda och pensionärer innebär bestämmelsen ett visst förtydligande i fråga om vilken information som denne kan förvänta sig av SPV och hur den kan komma att tillhandahållas.

Förslaget bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser. Några behov av speciella informationsinsatser bedöms inte finnas.